

REZUMAT

RELAȚIA DINTRE STILURILE PARENTALE
ȘI STIMA DE SINE A ADOLESCENȚILOR

de

Paul-Florin Pauliuc

Coordonator principal: Brenda Tabardillo Vazquez

REZUMAT AL TEZEI DE MASTERAT

Universidad de Montemorelos

Facultad de Psicología

Titlu: RELAȚIA DINTRE STILURILE PARENTALE ȘI STIMA DE SINE A ADOLESCENTILOR

Numele cercetătorului: Paul-Florin Pauliuc

Numele și titlul evaluatorului principal: Brenda Tabardillo Vázquez, Maestru în Psihoterapie

Data finalizării: Aprilie 2019

Problema

Având la bază concluziile și rezultatele altor cercetări în domeniu, studiul de față caută să determine dacă stilurile parentale permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui sunt sau nu predictorii semnificativi ai stimei de sine la adolescenții de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Metoda

Studiul de față este un studiu descriptiv, cantitativ, explicativ, corelațional și transversal. Populația este reprezentată de elevii de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău ai anului școlar 2017-2018, un număr de 151 de elevi cu vârstă între 15 și 19 ani. Evaluarea nivelului de stimă de sine a elevilor s-a făcut cu ajutorul

instrumentului Rosenberg's Self-Esteem Scale, iar evaluarea stilurilor parentale s-a făcut cu ajutorul Parental Authority Questionnaire (PAQ), instrument creat de Buri (1991). Ambele instrumente au fost traduse, validate și utilizate în limba română în mai multe cercetări anterioare.

Rezultate

Stilul parental patern și matern democrat, precum și stilurile parentale patern și matern dictator sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine într-un procent de 11,1%, având în vedere coeficienții ($R = .351$, $R^2 = .123$, R^2 corectat = .111). Stilul parental patern democrat este un predictor negativ al punctajului de autostimă cu un coeficient ($\beta = - .254$, $p = .001$). În ceea ce privește stilul parental matern democrat având în vedere fenomenul de coliniaritate între stilul parental matern democrat și stilul parental patern democrat, stilul matern nu capătă un nivel de semnificație în modelul regresiei liniare multiple, dar se dovedește și el un predictor negativ semnificativ al punctajului de autostimă în modelul corelațional ($r = - .210$, $p = .010$).

În același fel, stilul parental patern dictator este un predictor pozitiv al punctajului de autostimă cu un coeficient ($\beta = .224$, $p = .004$). În ceea ce privește stilul parental matern dictator, având în vedere fenomenul de coliniaritate între stilul parental matern dictator și stilul parental patern dictator, stilul matern nu capătă un nivel de semnificație în modelul regresiei liniare multiple, dar se dovedește și el a fi un predictor pozitiv semnificativ al punctajului de autostimă în modelul corelațional ($r = .231$, $p = .004$). Trebuie remarcat că, în acord de cum au fost inversați itemii la instrumentul de autostimă, un punctaj înalt semnifică o stimă de sine deficitară, iar un punctaj mai scăzut semnifică o stimă de sine mai înaltă. În această situație, stilurile

democrat patern și matern sunt predictorii pozitivi ai stimei de sine, iar stilurile parentale patern și matern dictator sunt predictorii semnificativi și negativi ai stimei de sine în populația studiată.

Concluzii

Cu cât tații și mamele înregistrează punctaje mai înalte în scala stilului democrat, cu atât stima de sine a adolescenților este mai înaltă, deci, în concluzie stilurile democratice sunt predictorii pozitivi și semnificativi ai stimei de sine. Pe de altă parte, cu cât tații și mamele înregistrează un punctaj mai înalt pe scala stilului dictator cu atât stima de sine a adolescenților este mai scăzută și deficitară, deci, în concluzie, stilurile parentale patern dictator și matern dictator sunt predictorii semnificativi și negativi ai stimei de sine la adolescenții din populația studiată.

Universitatea Montemorelos

Facultatea de Psihologie

RELAȚIA DINTRE STILURILE PARENTALE
ȘI STIMA DE SINE A ADOLESCENȚILOR

Teză
prezentată ca o cerință parțială pentru
obținerea titlului de Master în
Relații de Familie

de

Paul-Florin Pauliuc

Aprilie 2018

RELAȚIA ÎNTRE STĂRILE PĂRȚIONALE ȘI AUTO-ESTEEMUL ADOLESCENȚILOR

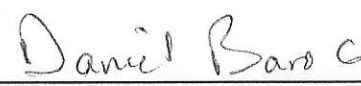

Tesis
presentada en cumplimiento parcial
de los requisitos para el título de
Maestría en Relaciones Familiares

por
Pauliuc Paul-Florin

APROBADA POR LA COMISIÓN:

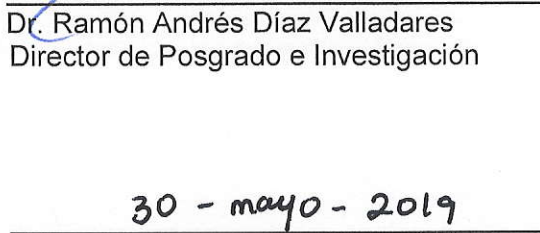

Asesor principal: Mtra. Brenda Tabardillo V.

Examinador externo: Mtro. Daniel Baro

Miembro: Dra. Flavia Cracana

Dr. Ramón Andrés Díaz Valladares
Director de Posgrado e Investigación

Miembro: Mtro. Ciprian Mohorea

30 - mayo - 2019
Fecha de aprobación

CUPRINS

LISTA TABELELOR.....	v
Capitolul	
I. INTRODUCERE	1
Contextul cercetării	1
Definirea problemei	4
Ipoteza cercetării	5
Obiectivele cercetării	5
Importanța și justificarea cercetării	6
Limitări și delimitări	7
Perspectiva creștină	8
Definirea termenilor	9
Stilurile parentale	9
Stima de sine	9
II. REVIZIA LITERATURII	11
Stilurile parentale	11
Părintele autoritar	12
Părintele permisiv	13
Părintele democrat	14
Părintele neglijent sau indiferent	15
Stima de sine	16
Stilurile parentale și stima de sine	17
Stilul parental autoritar și stima de sine	18
Stilul parental autoritativ și stima de sine	20
Stilul parental permisiv și stima de sine	23
Stilul parental neglijent și stima de sine	23
III. DESIGNUL CERCETĂRII ȘI METODOLOGIA	25
Designul cercetării	25
Populația și eșantionul	25
Ipoteza nulă	26
Instrumente aplicate	26
Parental Authority Questionnaire	26

Testul Rosenberg's Self-Esteem Scale	27
Procedura de colectare a datelor	28
Analiza datelor	28
Operaționalizarea ipotezelor și a variabilelor	29
 IV. PREZENTAREA REZULTATELOR	 31
Descrierea statistică a populației	31
Vârsta respondenților	31
Sexul respondenților	32
Statutul familial al părinților respondenților	32
Fiabilitatea instrumentelor	33
Descrierea variabilelor studiului	34
Stilul parental permisiv patern și matern	34
Stilul parental dictator patern și matern	35
Stilul parental democrat patern și matern	36
Stima de sine	38
Verificarea Ipotezei	39
Alte analize și rezultate	41
 V. REZUMAT, DISCUTII, CONCLUZII, IMPLICATII SI RECOMANDARI	 43
Introducere	43
Rezumat	43
Discuții	51
Concluzii	53
Implicații	54
Recomandări	55
Recomandări pentru viitoarele cercetări	55
Recomandări pentru școală, părinți și adolescenți	55
 Anexa	
A. CHESTIONAR DE EVALUARE A STILURILOR PARENTALE	57
B. CHESTIONAR DE EVALUARE A STIMEI DESINE	63
C. FIABILITATEA INSTRUMENTELOR ȘI STATISTICA DESCRIPTIVĂ A VARIABILELOR	65
D. PROBAREA IPOTEZEI	77
E. ALTE ANALIZE SI REZULTATE	83
 REFERINȚE	 88

LISTA TABELELOR

1. Operaționalizarea ipotezei și a variabilelor.....	30
2. Distribuția pe vârste a elevilor chestionați	32
3. Statutul familial al părinților respondenților.....	32
4. Coeficientul alpha de Cronbach pentru Chestionarul de Stiluri Parentale.....	33
5. Statistica descriptivă a stilurilor parentale	34

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Contextul cercetării

Nu toți suntem părinți, însă, față de acest rol social, majoritatea dintre noi avem o atitudine încărcată emoțional. Ca și rolul de copil, cel de părinte are o semnificație biologică, diferită de abordarea sa psihologică. Unii privesc rolul de părinte ca pe un dar, alții ca pe o obligație care nu se mai sfârșește, iar o parte, drept rezultatul unei opțiuni. În ciuda opiniilor diverse vis-a-vis de rolurile parentale, putem spune că se acordă totuși o importanță însemnată educării copiilor. Se produc software-uri educaționale, se scriu cărți și nu puține, privind îmbunătățirea metodelor de educare ale copiilor, și se desfășoară o multitudine de programe educaționale cu implicarea directă a părinților. În ciuda acestui fapt, există mulți adolescenți cu o stimă de sine scăzută (McClure, Tanski, Kingsbury, Gerrard și Sargent, 2010).

Familia reprezintă un acord social-cultural-economic, care exercită o influență semnificativă asupra comportamentului copiilor și a dezvoltării caracterelor lor (Baumrind, 1991a, 1991b). Există persoane care își doresc mult să îndeplinească rolul de părinte, în timp ce altele se feresc de o asemenea responsabilitate. De asemenea, sunt părinți care se pregătesc riguros în acest sens, dar întâlnim și persoane care nu acordă niciun interes unei asemenea pregătiri. Orice ignoranță din partea părinților poate avea efecte dăunătoare nedorite asupra creșterii copiilor, ar

putea influența stima de sine a adolescenților, iar o imagine de sine scăzută, în mod cert poate afecta comportamentul copiilor. Creșterea și educarea copiilor este o activitate complexă, care reprezintă o sumă de comportamente specifice cu scopul de a avea un efect pozitiv asupra comportamentului copilului (Baumrind, 1978). Niciodată nu a fost ușoară lucrarea de educare a copiilor, de a-i învăța ce este bine și ce nu, iar astăzi deși nu este mai puțin importantă, parcă este mai complicată ca altădată, poate și pentru faptul că adolescenții sunt expuși la informații și stimuli din toate direcțiile.

Subiectul analizei noastre, trebuie să fie așadar, interacțiunea naturală dintre copii și părinți. O asemenea interacțiune poate reprezenta un fragment dintr-un proces natural, de lungă durată la care participă și se influențează reciproc cel puțin două persoane autonome: părintele și copilul care sunt la fel de importante fiecare.

În ultimii ani, problemele comportamentale ale adolescenților, implicit exteriorizarea, cât și interiorizarea comportamentală, au primit o atenție considerabilă din partea cercetătorilor. Din anul 1991, Achenbach și studenții săi au efectuat multe studii folosind Children's Behavioral Check List (CBCL), ca instrument de identificare a problemelor de comportament la copii. Problemele legate de depresie, anxietate, retragere și problemele de sănătate fizică sunt recunoscute ca probleme de interiorizare, în timp ce probleme cum ar fi violența, răzvrătirea, neascultarea și consumul de droguri sunt clasificate ca exteriorizare (Phares, 2003).

De-a lungul timpului au fost schițate mai multe modele care descriu mecanismele ce promovează exteriorizarea problemelor de comportament. Printre acestea putem enumera: modelele ecologice (Mason, Cauce, Gonzalez, Hiraga și

Grove, 1994), modelele de reglare emoțională și comportamentală (Batum și Yagmurlu, 2007), și modele biopsihosociale (Gottlieb, 2003; Liu, 2004). Dintre acestea, modelul ecologic este mai important pentru cercetarea de față. Conform acestui model, interacțiunile individului cu lumea înconjurătoare, schimbarea domeniului lor fizic sau social, relațiile dezvoltate în interiorul acestui mediu, toate acestea joacă un rol în dezvoltarea și manifestarea diverselor comportamente.

Atât stilurile, cât și practicile parentale au fost studiate intens în literatura de specialitate. Unii dintre autori au studiat legătura care există între stilurile parentale și dezvoltarea psihoemoțională a copiilor (Richaud et al., 2013).

În decursul anilor s-a observat că stilurile parentale practicate în familie pot fi influențate de caracteristicile demografice ale părinților (sex, vârstă, profesie), de funcționalitatea familiei (conflict/armonie), dar și de gradul de inteligență al celor doi parteneri (Grigorenko și Sternberg, 2000). Altfel spus, unele caracteristici vor exercita o influență destul de puternică asupra copiilor, precum: valorile și obiectivele părinților în ce privește viața, sau atitudinile părinților prin care aceștia își exprimă așteptările față de copii.

Alte studii asupra stilurilor parentale au arătat că, acestea, au impact asupra sănătății fizice și psihice a copiilor (Alizadeh, Abu Talib, Abdullah și Mansor, 2011; Watson, O'Learly și Weathington, 2008; Yahav, 2006). Fără îndoială, stilul parental își pune amprenta și asupra respectului de sine al copilului care îi va influența conduita. Așadar, autorii menționați, subliniază faptul că atât stilurile, cât și practicile parentale în cele din urmă, sunt niște mecanisme prin care părinții intenționează să atingă obiectivele construite.

Alte studii efectuate, au scos în evidență faptul că, multe dintre activitățile întreprinse în viață se intersectează cu modul de raportare sau relaționare dintre semeni. Prin urmare, e importantă atitudinea pe care cineva o cultivă față de propria persoană, dar și față de semeni, deoarece această atitudine va influența valorile personale, succesul la școală, modalitatea de a face față situațiilor specifice vieții, luarea deciziilor, întemeierea și menținerea unei familii, și nu în ultimul rând succesul profesional (Mruk,2006; Heaven și Newbury, 2004; Krumm, Vargas-Rubilar și Gullón, 2013).

Definirea problemei

Stilurile parentale, atitudinea adolescenților, dar și imaginea pe care o au despre ei înșiși sunt subiecte care necesită a fi studiate cu atenție, întrucât s-a demonstrat că acestea au implicații serioase în foarte multe domenii ale vieții.

Chiar dacă în general privim copilăria ca o perioadă fără griji, mulți copii și adolescenți întâmpină dificultăți emoționale în timp ce cresc. Depistarea problemelor comportamentale este dificilă din mai multe motive. De exemplu, nu se poate afirma cu certitudine că ceva „nu este în regulă” cu creierul copilului, iar acest lucru ar determina copilul să se comporte într-un anumit fel.

Cercetarea prezentă caută să vadă în ce măsură stilurile parentale diferite, maternel și patern, sunt predictorii semnificativi pentru stima de sine a adolescenților, care studiază la un liceu de stat din municipiul Bacău.

Acest proiect de cercetare ia în calcul două variabile: stima de sine a adolescenților și stilurile parentale. Prin compararea celor două variabile, problema poate fi rezumată în următoarea întrebare: Sunt stilurile parentale ale tatălui și ale

mamei predictorii semnificativi ai stimei de sine la adolescenții care studiază la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău?

Ipoteza cercetării

Întrucât stilurile parentale și stima de sine a adolescenților, sunt elemente care influențează semnificativ dezvoltarea emoțională, spirituală și intelectuală a tinerilor, în concordanță cu argumentele de mai sus, acest studiu formulează următoarea ipoteză:

Hi: Stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la adolescenții de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Obiectivul cercetării

În România, stilurile parentale au adeseori la bază intuiția sau moștenirea primită în familia precedentă. Conștientizând că părinții sunt primii mentori, primii îndrumători în viața copiilor, precum și faptul că ei greșesc primele impresii despre Dumnezeu în mintea lor fragedă, ei ar trebui să înțeleagă că stilurile parentale și implicit strategiile lor de disciplină pot genera imagini diferite, dar și răspunsuri diferite în ce privește stima de sine a adolescenților.

Obiectivul principal al acestui studiu este acela de a determina dacă stilurile parentale ale mamei și ale tatălui influențează într-un mod semnificativ stima de sine a adolescenților de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Alte obiectivele ale studiului sunt următoarele:

1. Să determine dacă există diferențe ale stimei de sine în raport cu sexul.

2. Să verifice dacă există diferențe în ceea ce privește percepția stilurilor parentale în raport cu sexul.

3. Să verifice dacă există diferențe ale stimei de sine și a percepției în ceea ce privește stilurile parentale în raport cu vârsta.

Importanța și justificarea cercetării

În zilele noastre am observat că, atât în mediul religios, cât și în cel profan se pune accent pe educarea copiilor. În activitatea pastorală, am remarcat faptul că la departamentul Școlii de Sabat, sau în cadrul unor activități inițiate de biserică sunt implicați într-un număr semnificativ adolescenții. Indiferent de apartenența religioasă (unii provin din familii adventiste, alții din familii mixte, iar alții sunt invitați la biserică de prieteni neavând rude adventiste), o parte din copiii menționați sunt timizi și prea liniștiți, iar alții reușesc să creeze frecvent probleme instructorilor, diaconilor sau cadrelor didactice prin atitudinea sau comportamentul lor.

Datorită modului alert de viețuire din zilele noastre (unii părinți dețin și câte două joburi), se pare că părinții și copiii petrec tot mai puține ore împreună, iar în timpul pe care îl folosesc, părinții pot fi neglijenți, prea lejeri în stilul de educare, sau excesiv de autoritari, fapt ce în oricare din situațiile amintite poate să rezulte o relație părinte – copil deficitară (Roudinesco, 2006).

Problema existentă a studiului de față reprezintă cadrul general de cercetare și urmărește o corelație specifică pentru a trasa rezultatele ce stau la baza acestei presupuse relații.

Ea analizează întrebarea dacă există o relație între stilurile parentale din familie și stima de sine a adolescenților manifestată la școală sau în societate. Dacă

ipoteza va fi viabilă, poate servi ca fundament pentru cercetări ulterioare, venind în sprijinul părinților, prin evidențierea aspectelor pozitive în strategiile de disciplinare, ajutându-i astfel pe copii să se dezvolte armonios și să se integreze cât mai bine în societate. Prin urmare, studiul respectiv poate fi relevant atât pentru comunitățile religioase, cât și pentru cele sociale, încercând să rezolve anumite probleme cu privire la relaționarea celor două variabile conform titlului cercetării.

Maturizarea relațională constituie un factor important al studiului, conducând la o mai bună cunoaștere de sine, precum și o atitudine pozitivă în favoarea educației copiilor.

Unele cercetări arată că în anumite țări, există programe de cercetare și programe la nivel național de educație a părinților în vederea îmbunătățirii relațiilor părinte-copil (Fujiwara, Kato și Sanders, 2011).

Limitări și delimitări

Cercetarea de față este limitată de câteva aspecte. Din lipsă de timp și resurse evaluarea stilurilor parentale s-a făcut doar pe baza percepției adolescenților. În afară de stilurile parentale mai există și alți factori care influențează semnificativ stima de sine a adolescenților, factori care nu au putut fi abordați în acest studiu.

În cercetarea curentă au fost luate în considerare stilurile parentale ale părinților ai căror copii studiază în prezent la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. În această școală studiază 480 de copii. Motivul acestei alegeri este dat de accesibilitatea acestei populații, însă eșantionul oarecum restrâns va face ca această lucrare de cercetare să aibă un grad de generalizare limitat. Studiul de față s-a delimitat la populația de tineri din Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Din

lipsă de timp și resurse, m-am delimitat la evaluarea stilurilor parentale doar pe baza percepției adolescenților.

Perspectiva creștină

În numele metodei biblice de disciplinare, mulți părinți fac pe copiii lor să sufere prin pedepse aspre. În Manualul Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea (2010) se precizează: „Corecția și controlul sever, dictatorial și brutal dau naștere adesea la răzvrătire și resentimente.” Disciplina care este asociată cu un risc major de vătămare fizică, verbală sau emoțională este contraproductivă, iar copiii la rândul lor au o probabilitate crescută să recurgă la corecția celorlalți prin violență și să adopte modelul parental atunci când vor fi adulți.

Autoarea creștină americană Ellen G. White descrie într-un mod amănunțit încă din secolul XIX în cărțile sale, cele trei stiluri parentale pe care Baumrind le definește în anii 1960, dar ea subliniază și importanța practicilor parentale asupra comportamentului și caracterului copiilor. Dacă se face o analiză atentă a idelilor pe care această scriitoare le prezintă în cărțile sale, se poate observa cum marea majoritate a afirmațiilor prezentate astăzi, capătă o bază științifică.

Copiii privesc la părinți pentru un exemplu de viață consecventă. Orice lucru își pune amprenta asupra minților lor tinere. Este studiată înfățișarea, vocea își are influența ei, iar comportamentul este imitat îndeaproape de către copii. Părinții nervoși, irascibili, dau uneori copiilor lecții de care, ca să-l poată dezvăța, ar da toată lumea, dacă ar fi a lor. Ducând o viață consecventă și dovedind stăpânire de sine, părinții pot modela caracterele copiilor lor.

Este necesar în orice domeniu al vieții să avem o viziune de ansamblu asupra

teoriilor științifice care s-au dezvoltat cu privire la un anumit subiect, dar siguranța o găsim întotdeauna acolo unde revelația se întâlnește cu știința și se susțin reciproc, inclusiv în acest domeniu atât de delicat al educației și familiei (Abrudan, 2015).

Din perspectivă creștină, rolul părinților în modelarea caracterului copilului și dezvoltarea sa armonioasă în toate aspectele fizic, spiritual, intelectual și emoțional, inclusiv dezvoltarea unei stime de sine sănătoase este subordonată principiului suprem de dezvoltare a unei minți puternice și a unui caracter bine echilibrat asemenea lui Hristos (White, 2013).

Definirea termenilor

Pentru a trece la studiul descriptiv explicativ se recomandă definirea termenilor cercetării făcând apel la unele referințe și definiții din literatură pentru a evita confuzia dintre variabile, iar cei care analizează această lucrare să înțeleagă la ce se referă când au în atenție o anumită variabilă.

Stilurile parentale

Stilurile parentale reprezintă o constelație de atitudini și practici parentale care sunt transmise copilului și care creează un climat emotiv în cadrul căruia se crează un anumit tip de relație între părinte și copil. Stilurile parentale constau în comportamente specifice ale părinților prin care ei influențează comportamentul copiilor lor, mecanisme prin care părinții îi ajută pe copiii lor să își formeze și dezvolte anumite tipuri de socializare (Darling și Steinberg, 1993).

Stima de sine

Potrivit cu definiția dată de García, Cermeño și Fernández (1991), stima de

sine este atitudinea pe care o avem față de noi înșine, este modul obișnuit de a ne percepe, de a gândi, de a simți și de a ne purta cu noi înșine. Este dispoziția obișnuită cu care ne confruntăm și ne evaluăm propria identitate.

Stima de sine constă într-o atitudine, atât pozitivă, cât și negativă, pe care oamenii o au despre ei înșiși. Stima de sine este concepută ca un produs al influențelor culturii, societății, familiilor și relațiilor interpersonale (Rosenberg, 1965).

CAPITOLUL II

REVIZIA LITERATURII

Stilurile parentale

Rolul de părinte se realizează cu un partener care încă nu a devenit adult, aflându-se într-o stare de dependență fizică, psihică și formală. Prin urmare stilurile parentale se pot observa în cadrul unei interacțiuni naturale dintre copil și părinții săi, ce apare într-un proces de lungă durată, la care participă și se influențează reciproc cei amintiți: părintele și copilul. Astfel calitatea de părinte se cuprinde din învățare, îngrijire și educație, iar respectul de sine al tinerilor și adolescenților este influențat și de stilurile parentale (Carlo, McGinley, Hayes, Batenhorst și Wilkinson, 2007).

Deși rolul părinților este acela de a influența, învăța și supraveghea copiii, experiența vieții ne arată că oamenii aleg maniere diferite pentru a face aceste lucruri. Prin urmare, pot exista două extreme; la un pol se află cei care doresc să exercite un control absolut asupra copiilor, fapt ce poate crea anumite tensiuni în relația dintre părinți și copii, iar la celălalt capăt se găsesc acei părinți care se limitează la a-i lăsa pe copii să facă ce vor, cerându-le un minim necesar propus de statutul de părinte. Observând aceste diferențe, specialiștii au propus conceptul de stil parental pentru a se referi la variațiile normale în încercările de control și socializare ale copiilor de către părinți.

Astfel prin anii 1960, Diana Baumrind, lucrând cu diverși copiii, dar și cu

famiile acestora, a identificat trei tipuri majore de stiluri parentale: autoritar, permisiv și autoritativ-comunicativ (Baumrind, 1966).

Alți autori cum ar fi Maccoby și Martin (1983), într-o recenzie a mai multor studii cu privire la interacțiunea dintre părinți și copii, ajung la concluzia că există patru stiluri parentale : autoritar, indulgent-permisiv, indiferent-neimplicat și democrat.

Ultimii autori au încercat să reformuleze dimensiunile de bază propuse de Baumrind, clasificând stilurile parentale în funcție de două aspecte: (a) exigență sau control (așteptările pe care părinții le exercită asupra copiilor lor pentru ca aceștia să atingă anumite idealuri); (b) afecțiune și căldură (modul în care părintele caută să răspundă la nevoile emoționale ale copilului) (Sierra și Pérez Vega, 2014).

Deși anumite studii prezintă cinci stiluri parentale (al cincilea numit supraprotector), în prezenta cercetare la revizia literaturii am folosit sistemul de clasificare a lui Maccoby și Martin (1983) care raportează patru stiluri parentale, iar atunci când am aplicat instrumentul pentru culegerea datelor, am utilizat sistemul de clasificare a lui Baumrind cu trei stiluri parentale. În continuare se prezintă fiecare stil parental cu caracteristicile sale unde se utilizează sistemul de clasificare a lui Maccoby și Martin.

Părintele autoritar

În general, părintele autoritar are așteptări ridicate de la copii, însă comunică puțin. Ei doresc din partea copiilor să urmeze regulile impuse de ei fără să le ofere o oarecare independență (Baumrind, 1966). Metoda pentru disciplină, folosită adesea de părinții autoritari este pedeapsa fizică în detrimentul dialogului. Acești părinți combină un înalt nivel de exigență și control cu un scăzut nivel de suport emoțional,

ignoră cererile și nevoile emoționale ale copilului și nu dezvoltă o comunicare asertivă cu copilul (Raya Trenas, 2008). Părinții autoritari au o relație rece emoțional sau chiar de respingere față de copiii lor în timp ce au o înaltă exigență în norme, disciplină, control și restricții comportamentale (Maccoboy și Martin, 1983). Aceștia acordă o mare importanță ascultării și conformării copiilor la reguli și norme, considerând aceasta ca o virtute, îi mențin subordonați, controlând comportamentul și atitudinea acestora și utilizează respingerea ca și o metodă de disciplină (Torío, Peña și Rodríguez, 2008).

Prin urmare, copiii ce provin din familii cu părinți autoritari pot fi introvertiți, timizi, fără spirit de inițiativă, așteptând ca alții să decidă în locul lor. Astfel de tineri ajungând la adolescență, pot avea episoade de răzvrătire și de sfidare a părinților. Aceștia au șanse să găsească un partener de căsătorie care să-i domine, adică să exercite în mod constant control asupra lor (Olowodunoye și Titus, 2011).

Părintele permisiv

Acest tip de părinți se caracterizează prin combinația dintre o doză slabă sau inexistentă de control și exigență cu o doză înaltă de sensibilitate și atenție față de copiii lor. Sunt indulgenți și nu stabilesc restricții, nu demonstrează autoritate și evită să înfrunte voința impulsivă a copiilor (Raya Trenas, 2008). Acești părinți evită să facă uz de autoritate, să pună restricții sau să folosească pedeapsa ca formă de disciplină (Torío et al., 2008).

Astfel de părinți nu exercită niciun control asupra copiilor, în schimb reușesc să manifeste multă căldură afectivă (Baumrind, 1967). Părintele permisiv nu are așteptări mari de la copii, nu impune restricții, îi tratează pe copii ca de la egal la egal

și le oferă multă libertate de acțiune. Atitudinea manifestată de acești părinți pot determina copiii lor să aibă carențe emoționale sau probleme în ce privește autocontrolul. (Olowodunoye și Titus, 2011). Copiii care au crescut în stilul permisiv prezintă o stimă de sine înaltă, au încredere în ei înșiși, se simt bine cu ei înșiși dar, prezintă frecvent probleme de comportament și consum de substanțe (Capano și Ubach, 2013). Acești copii ating un nivel mediocru de maturitate emoțională și succes personal (Torío et al., 2008).

Părintele democrat

Părinții democrați se caracterizează prin faptul ca acordă atenție și interes față de cererile și întrebările copiilor lor. Ei manifestă o combinație de afecțiune și sprijin cu o anumită doză de control și democrație. Acești părinți favorizează autonomia și independența copiilor lor (Raya Trenas, 2008). Ei sunt exigenți, dar în același timp manifestă multă afecțiune și înțelegere față de nevoile emoționale ale copiilor lor (Baumrind, 1991b).

Părinții care își cresc copiii într-o manieră democrată observă comportamentele inacceptabile, stabilesc anumite limite pentru nerespectarea regulilor, nu aplică pedepse la furie și sunt deschiși la dialog și comunicare (Baumrind, 1966). Le oferă copiilor oportunitatea de a suporta consecințele când lucrează independent, încurajând astfel formarea și dezvoltarea autodisciplinei. Copiii care cresc în această manieră experimentează o stare de bine socio-emoțională și au reușite pe măsura potențialului lor la școală sau în societate (Olowodunoye și Titus, 2011).

Acești părinți oferă afecțiune și sprijin explicit copiilor lor, se dovedesc sensibili

la nevoile acestora, stabilesc norme și aplică disciplina, au control și aplică restricții în ceea ce privește comportamentul copiilor, oferă sprijin emoțional puternic, dar în același timp și exigențe înalte (Maccoby și Martin, 1983). Părinții democrați utilizează argumentele logice și negocierea în același timp, ei stabilesc drepturi și responsabilități pentru toți membrii familiei, și practică o comunicare bidirecțională (Torío et al., 2008).

Caracteristicile copiilor crescuți de către părinții democrați sunt, în general, foarte pozitive: au încredere în ei înșiși, prezintă o atitudine bună, realizează performanțele școlare bune, au o bună sănătatea mintală și puține probleme comportamentale (Capano și Ubach, 2013); ei au un nivel ridicat de stima de sine și de bunăstare psihologică; sunt independenți și afectivi, dezvoltă competențe sociale, iar nivelul de conflict dintre părinți și copii lor este foarte scăzut (Torío et al., 2008).

Părintele neglijent sau indiferent

Maccoby y Martin (1983) au reluat și au redefinit tipologia realizată de Baumrind (1966), aceștia au agregat cel de-al patrulea stil parental pe care l-au denumit neglijent sau indiferent.

Părinții neglijenți sau indiferenți nu reușesc și nici nu caută să satisfacă nevoile emoționale de bază ale copiilor, comunică cu ei doar strictul necesar, sunt lipsiți de afecțiune sau nu o manifestă, sunt reci, ostili și manifestă respingere față de copiii lor (Maccoby și Martin, 1983). În această situație părinții oferă insuficientă afecțiune copiilor lor și nu stabilesc limite pentru aceștia, lasă în seama acestora o mare parte din responsabilitățile materiale și afective și se concentrează în propriile nevoi, nu în cele ale copilului. Se observă o lipsă de autoritate, de control și responsabilitate față

de copiii lor, delegând această responsabilitate către alte familii, școală sau alte instituții (Raya Trenas, 2008).

Părinții neglijenți nu reușesc să aprecieze lucrurile pozitive la copii, în schimb îi observă și îi critică atunci când greșesc. Ca urmare acești copii pot deveni frustrați, individualiști încercând să evite pe cât posibil responsabilitățile ce le revin (Olowodunoye și Titus, 2011). Acești copii prezintă probleme școlare, probleme de adaptare psihologică, probleme de comportament și frecvente situații de consum de substanțe și alcool (Capano și Ubach, 2013).

Stima de sine

Stima de sine constituie o valoare umană fragilă și schimbătoare, deoarece pe parcursul vieții aceeași persoană e posibil să cunoască valori foarte înalte ale stimei de sine, dar și foarte scăzute. Stima de sine se conturează, conform literaturii de specialitate din patru componente principale și anume: sentimentul de siguranță, cunoașterea de sine, sentimentul de apartenență (la o familie, la un grup, la o categorie socio-profesională etc.), și sentimentul de competență. Sentimentul de încredere anticipează apariția stimei de sine. Cunoașterea de sine, sentimentul de apartenență și sentimentul de competență pot fi stimulate în fiecare stadiu de dezvoltare, în fiecare perioadă a vieții prin atitudini educative adecvate sau prin mijloace concrete.

Adesea stima de sine este percepută ca o dezvoltare psihodinamică; alteori este percepută ca un comportament, și nu în ultimul rând ea poate fi privită ca o stare psihologică. Din cauza acestor dimensiuni variate este dificil de definit.

Conform Branden (2011), psiholog umanist, stima de sine este capacitatea de

a înfrunța dificultățile fundamentale ale vieții, fără a pierde speranța.

Conform piramidei nevoilor lui Maslow, respectul de sine este format din competențe, stăpânirea unor domenii (mastering), realizări (achievement), independență și libertate. Respectul de sine este influențat, potrivit celor spuse de Maslow, de respectul celorlalți, manifestat prin afirmare (recognition), acceptare, statut și apreciere. Iar când se întâmplă ca aceste nevoi să nu fie împlinite, individul se simte descurajat, inferior și slab (Best, Day, McCarthy, Darlington și Pinchbeck, 2008).

Stilurile parentale și stima de sine

Stilurile părinților au devenit puncte principale de interes în prima parte a secolului al XXI-lea. Stima de sine sau simțământul propriei valori se referă la satisfacția/mulțumirea cu sine, cu propria persoană. Cu alte cuvinte, este perspectiva unui individ cu privire la propriile aspecte fizice și psihologice (Goldenberg și Goldenberg, 2001). Stima de sine este judecata propriei admirații, manifestată în atitudinea persoanei față de sine (Mehrabi, 2004). În formarea și dezvoltarea stimei de sine sunt implicați mai mulți factori, însă atitudinile părinților și stilurile lor parentale sunt unii dintre cei mai importanți (Hunter, 2006).

Stilurile parentale sunt legate de o serie de rezultate asupra copiilor. În mod consecvent, cele mai pozitive rezultate s-au găsit la copiii cu părinți autoritativi. Astfel, copiii crescuți de părinți care au atât așteptări mari, cât și un grad ridicat de afectivitate și sprijin (semne distinctive ale stilului parental autoritativ), erau mai bine adaptați (Baumrind, 1991b). În schimb, s-a demonstrat că nivelurile scăzute ale acestor caracteristici parentale sunt corelate cu rezultate sociale negative (Davidov,

Grusec și Wolfe, 2012).

Baumrind și mulți cercetători au documentat bine relația dintre practicile părinților și stima de sine. Multe cercetări au demonstrat că modul în care părinții interacționează cu copiii lor are un impact direct asupra nivelului lor de încredere și asupra respectului de sine.

Gecas și Schwalbe (citați în Warash și Markstrom, 2001) au declarat că relația dintre părinți și stima de sine a unui individ este susceptibilă de a fi reciprocă. Astfel, familiile și stilurile parentale joacă un rol important în facilitarea sau inhibarea dezvoltării stimei de sine a individului.

Stilul parental autoritar și stima de sine

În general, părinții autoritari au așteptări exagerate de la copiii lor și în același timp nu oferă un suport emoțional suficient de puternic, comunică puțin, sunt rigizi și lipsiți de empatie. Ei doresc din partea copiilor să urmeze regulile impuse de ei, fără să le ofere o oarecare independență (Baumrind, 1966). Acest comportament al părinților influențează într-o formă negativă stima de sine a copiilor. Metoda pentru disciplină, folosită adesea de părinții autoritari este pedeapsa fizică în detrimentul dialogului. Acești părinți combină un înalt nivel de exigență și control cu un scăzut nivel de suport emoțional, ignoră cererile și nevoile emoționale ale copilului și nu dezvoltă o comunicare asertivă cu copilul (Raya Trenas, 2008). Părinții autoritari au o relație rece emoțional sau chiar de respingere față de copiii lor, în timp ce au o înaltă exigență în norme, disciplină, control și restricții comportamentale (Maccoboy și Martin, 1983). Acest comportament al părinților afectează profund stima de sine a copiilor și tinerilor, iar în continuare voi prezenta anumite cercetări care au scos în

evidență felul în care este influențată stima de sine a copiilor și tinerilor de către acest stil parental.

După cum au arătat Russell, Crockett și Chao (2010), copiii crescuți de părinți autoritari devin adesea anxioși sau retrași, sau au probleme cu stima de sine.

Într-un studiu ce a implicat un eșantion de 187 de perechi de adolescenți-părinți, McArdle (2009) a cercetat relațiile dintre comportamentul părinților și tendințele perfecționiste raportate de adolescenți (adică preocupările privind greșelile, îndoielile cu privire la acțiuni și standardele personale) și convingerile de sine (de exemplu, stima de sine, în valoare și stima de sine labilă). Rezultatele au demonstrat că acei copii care își percep mamele ca fiind hiperprotective manifestă fluctuații mai mari ale stimei de sine. De asemenea, stima de sine a adolescenților a crescut odată cu implicarea taților și acceptarea paternității.

În același fel, Milevsky, Schlechter, Netter și Keehn (2007) au condus un studiu care a inclus 272 de studenți din clasele a IX-a și a XI-a de la un liceu public dintr-o zonă metropolitană a nord-estului Statelor Unite. Rezultatele au arătat că adolescenții din majoritatea familiilor autoritare caucaziene prezintă abilități sociale slabe, niveluri scăzute ale stimei de sine și niveluri ridicate de depresie.

Amato (citată în MacDonald, Steger, Adams și Marshall, 2011) a asociat adolescenții hiperprotejați de părinții lor și care au parte de mai multe restricții cu o stimă de sine scăzută.

În studiul său, Chiew (2011) a examinat relația dintre diferite stiluri parentale și stima de sine. Un eșantion de 100 de studenți de la Universitatea Tunku Abdul Rahman au completat chestionarele care includeau chestionarul autorității părintești

și scala stimei de sine Rosenberg. Rezultatele au arătat că adolescenții care aveau parte de un stil autoritar în familie aveau o stimă de sine scăzută.

Buri (1989) afirmă că autoritatea excesivă este ceea ce dăunează stimei de sine a copilului, mai degrabă decât receptivitatea și cultivarea disciplinei.

Stilul parental autoritativ și stima de sine

Stilurile parentale și respectul de sine sunt în strânsă legătură, într-un mod asemănător cum respectul de sine este în directă legătură cu fericirea personală. Stilul flexibil (autoritativ) al mamelor dar și al taților influențează de formă pozitivă respectul de sine al copilului (Furnham și Cheng, 2000).

În cartea sa, Berent (1997) susține că acei copii care au părinți autoritativi au o înaltă stimă de sine. Baumrind a afirmat că părinții autoritativi sunt mai exigenți (citată în Pellerin, 2005) și manifestă mai mult sprijin, cum ar fi căldura și afecțiunea și se poate afirma că acești copii au o înaltă stimă de sine.

În studiul lor, Milevsky, Schlechter, Klem și Kehl (2008) au examinat felul în care variază starea de bine a adolescenților în funcție de stilurile parentale. Rezultatele au arătat că adolescenții ai căror părinți sunt autoritativi, sau ai căror mame singure sunt autoritative, raportează o înaltă stimă de sine și o mai bună satisfacție de viață decât participanții fără un părinte autoritativ.

Autoritatea comportamentelor părinților joacă un rol important în influențarea stimei de sine a copiilor. Gecas și Schwalbe (1986), au menționat că stilul parental autoritativ, cum ar fi reacția, sprijinul și grija pentru copii, vor spori stima de sine și conotațiile pozitive ale acesteia.

În mod similar, Weiten, Lloyd, Dunn și Hammer (2008) au arătat că stilul

parental autoritativ este corelat cu cele mai mari scoruri ale stimei de sine, în timp ce părinții autoritari, permisivi și neglijenți sunt pe locul al doilea, al treilea și respectiv, al patrulea.

Examinând relația dintre diferite stiluri parentale și stima de sine pe un eșantion de 100 de studenți de la Universiti Tunku Abdul Rahman, Chiew (2011) a demonstrat că stilul parental autoritativ produce efecte pozitive asupra stimei de sine a copiilor.

În studiul său, Abdulhamid (2012) a explorat variațiile stimei de sine și ale depresiei la adolescenți în funcție de stilurile parentale. Participanții au fost 300 de elevi, cu vârste între 15 și 17 ani, din licee și colegii din Egipt. Datele obținute au arătat că stilul autoritativ al mamei corelează cu o înaltă stima de sine și cu scăderea depresiei, stilul parental al tatălui fiind corelat mai mult cu adaptarea psihologică.

Prin cercetarea lor, Niaraki și Rahimi (2013) au constatat o diferență semnificativă între copiii crescuți autoritar sau autoritativ și stima de sine. Rezultatele au indicat că acei copii crescuți printr-un stil parental autoritativ au manifestat o stimă de sine mai înaltă decât copiii crescuți autoritar. Părintele autoritativ are timp atât pentru a oferi copilului o disciplină, cât și pentru a acorda copilului libertate, atunci când este justificată. Acest stil este mult mai deschis emoțional, încurajând copilul să se angajeze cu părintele cu privire la problemele care sunt în joc.

Rezultatele lui Mogonea și Mogonea (2014) au confirmat presupusa relație între stilurile parentale și nivelul stimei de sine, și anume, înalta stimă de sine în cazul stilului autoritativ și a stimei de sine scăzute în cazul stilului parental permisiv. Cu alte cuvinte, adolescenții își exprimă nevoia de afecțiune și de apropiere față de părinții

lor, dar și nevoia pentru exigență și standarde înalte. Dimpotrivă, indiferența părinților determină o lipsă de încredere, o motivare și o implicare insuficientă în îndeplinirea sarcinilor, precum și un nivel scăzut de responsabilitate din partea adolescenților.

Studiul lui Khan, Tufail și Hasnain (2014), efectuat pe un eșantion de 150 de studenți de la Universitatea Islamia din Bahawalpur, Pakistan, demonstrează care este impactul stilurilor parentale și a stimei de sine asupra realizării academice a studenților. Astfel ei au arătat că stilul autoritar este asociat cu performanța înaltă, dar cu un nivel scăzut de stimă de sine, iar stilul autoritativ este asociat cu o stimă de sine înaltă, dar cu performanțe academice scăzute sau moderate.

O cercetare cu rezultate asemănătoare a obținut și Moghaddam, Validad, Rakhshani și Assareh (2017), studiind copiii din școala primară a orașului Zahedan din Iran. Instrumentele de colectare a datelor folosite au fost Coopersmith Self-Esteem Inventory și Diana Baumrind Parenting Style Inventory. Rezultatele au indicat faptul că stilul parental autoritativ a fost un predictor semnificativ al stimei de sine a copiilor, ceea ce sugerează că acei copii ai căror părinți au un stil parental autoritativ au stimă de sine semnificativ mai mare.

Cercetările au dus la concluzia că adolescenții proveniți din familii în care se discută adesea pozitiv, despre diversele aspect ale vieții sunt mult mai optimiști. De asemenea, unele studii indică faptul că părinții al căror control asupra adolescenților scade odată cu creșterea copiilor, aceasta are un efect benefic, consolidând stima de sine a tinerilor și apariția unui sentiment de siguranță întemeiat pe resursele personale. Anumite studii relevă o legătură destul de strânsă între autocritică, respectul de sine și stilurile parentale. Stilurile parentale practicate în familie

influențează în mod direct percepției de sine a copilului (Cheng și Furnham, 2004).

Stilul parental permisiv și stima de sine

Permisivitatea a fost corelată negativ cu stima de sine (DeHart, Pelham și Tennen, 2006). În mod similar, părinții permisivi sunt, de asemenea, asociați cu stimă de sine scăzută și orientare motivațională extrinsecă în rândul adolescenților (Ginsburg și Bronstein, 1993).

Rezultatele lui Mogonea și Mogonea (2014) arată că elevii cu stima de sine scăzută au părinți permisivi. Pe de altă parte, Martinez și Garcia (2008) au arătat că părinții permisivi au avut copii cu o înaltă stima de sine.

Părinții permisivi au un nivel ridicat de reacție și un nivel scăzut de exigență. Sunt afectuoși și grijulii (Martinez și Garcia, 2008). De aceea, copiii care au avut părinți permisivi manifestă o stima de sine pozitivă, așa cum a afirmat Buri că cercetarea empirică a arătat că afecțiunea părintească, acceptarea și respectul sunt corelate pozitiv cu respectul de sine (așa cum este citat în Chen și Kaplan, 2001).

Autonomia joacă un rol semnificativ în sporirea stimei de sine și a valorilor proprii. Drept urmare, copiii din familii permisive care au experimentat autonomia psihologică tind să aibă o înaltă stima de sine. Potrivit lui Chiew (2011), părinții permisivi au efecte pozitive asupra stimei de sine a copiilor.

Stilul parental neglijent și stima de sine

Potrivit lui Iwaniec, Larkin și McSherry (2007), părinții indiferenți transmit copiilor mesajul că sunt lipsiți de valoare, neubiți sau nedoriți.

Adolescenții care au ambii părinți neimplicați au manifestat mai puțină stimă de

sine decât participanții fără un părinte neimplicat (Milevsky et al., 2008).

Chen și Dornbusch (citată în Chen și Kaplan, 2001) au arătat faptul că, copiii care nu au suport parental nu se simt valoroși, nu se simt iubiți, comportamente asociate cu o stima de sine mai scăzută.

Revizia literaturii arată că stilurile parentale influențează în mod diferit stima de sine a copiilor. De asemenea, aceasta nu oferă un rezultat concludent cu privire la relația dintre stilul parental și stima de sine. Unii autori arată că acei copii care au părinți autoritari manifestă o înaltă stima de sine, dar alții arată că acei copii care au părinți autoritari prezintă o stimă de sine mai scăzută. În mod similar, unii autori sprijină ideea că acei copii care au parte de un stil parental autoritativ, au o înaltă stima de sine, în vreme ce alții arată că autoritatea excesivă este cea care poate dăuna stimei de sine a copilului, mai degrabă decât receptivitatea și cultivarea disciplinei. Rezultate neconcludente sunt, de asemenea, și în cazul stilului parental permisiv.

CAPITOLUL III

DESIGNUL CERCETĂRII ȘI METODOLOGIA

Designul cercetării

Subiecții au fost investigați pe parcursul unei singure proceduri de aplicare a instrumentelor de măsurare cantitativă. Pentru a răspunde întrebărilor aduse în atenție și pentru a stabili eșantionul ales, e necesar ca datele să fie colectate și analizate având la bază criterii precum măsurarea și numărarea, prin urmare studiul nostru de caz corespunde normelor specifice tipului descriptiv.

Populația și eșantionul

Populația prezentei cercetări este formată din elevii care studiază în liceul din cadrul Colegiului Național Vasile Alecsandri din Bacău. Această instituție la data aplicării instrumentelor avea 480 de elevi care studiau în clasele IX-XII.

Eșantionul a fost alcătuit din șase clase de elevi. O clasă de a IX-a cu 25 de elevi chestionați, două clase de a X-a cu 52 de elevi chestionați, două clase de a XI-a cu 51 de elevi chestionați, și o clasă de a XII-a cu 23 de elevi chestionați. În total eșantionul a fost constituit din 151 de elevi care au răspuns la chestionare. Respectarea condițiilor legale a limitat într-o oarecare măsură formarea acestui eșantion. Cei 151 de elevi chestionați reprezintă 31,46% din populația de elevi ai liceului.

În ce privește apartenența religioasă, 99% dintre acești elevi provin din părinți

care nu sunt membri ai Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea.

Ipoteza nulă

Prezenta tema de cercetare a identificat o ipoteza nulă, propunând spre analiză faptul că stilurile parentale nu sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine a adolescenților care învață la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Ipoteza nulă a acestei cercetări se prezintă în felul următor:

H₀: Stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui, nu sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine a adolescenților de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Instrumentele aplicate

Instrumentele utilizate pentru această lucrare sunt instrumente care au fost utilizate frecvent în diverse investigații și cercetări științifice, instrumente consacrate pentru variabilele luate în studiu și care au fost analizate și verificate din multe puncte de vedere. Pentru determinarea stilurilor parentale dominante a fost folosit Parental Authority Questionnaire, iar pentru măsurarea stimei de sine s-a folosit Rosenberg's Self-Esteem Scale.

Parental Authority Questionnaire

Pentru măsurarea variabilei de stiluri parentale a fost folosit Parental Authority Questionnaire (PAQ). Acest chestionar a fost creat de Buri (1989) și a avut drept scop măsurarea stilurilor parentale propuse de Baumrind (1967) - democratic, dictatorial și permisiv - și a fost conceput pentru a fi aplicat adolescenților.

PAQ a fost destinat măsurării autorității părintești sau a practicilor disciplinare

din punctul de vedere al copilului (de orice vârstă).

Chestionarul (vezi Anexa A), cuprinde 30 de itemi pe o scală Likert de la 1 la 5 (1 - *puternic dezacord*, 5 – *puternic de acord*). Rezultatele se pot obține relativ ușor prin însumarea valorii fiecărui item, pentru a obține valoarea fiecărei subscale. Fiecare subscală are un scor de 10 la 50.

PAQ are trei subscale: permisiv (P: itemii 1,6,10,13,14,17,19,21,24 și 28), autoritar (A: itemii 2, 3, 7, 9, 12, 16, 18, 25, 26 și 29) și autoritativ sau flexibil (F: 4, 5, 8, 11, 15, 20, 22, 23, 27 și 30). Va fi considerat stil parental dominant, stilul la care subiectul va înregistra cel mai mare punctaj. Fidelitatea și validitatea acestui instrument a fost raportată de Buri (1991) cu un coeficient alpha între .74 și .85.

Acest instrument a fost tradus în limba română și a fost utilizat pentru a studia corelația dintre stilurile parentale și respectul de sine (Duță, 2012). Instrumentul a fost utilizat cu acordul autorului și al traducătorului care mi-a pus la dispoziție acest instrument în limba română. Instrumentul folosit în această cercetare folosește traducerea în limba română, iar cei 30 de itemi au fost dublați pentru a măsura atât stilul parental matern, cât și stilul parental patern (vezi Anexa A).

Testul Rosenberg's Self-Esteem Scale

Rosenberg's Self-Esteem Scale (vezi Anexa B), este unul din cele mai folosite instrumente pentru măsurarea stimei de sine în studiile de cercetare. Instrumentul este alcătuit din 10 itemi de tip Likert, cu patru opțiuni aranjate de la *total dezacord* (1) până *la total de acord* (4). Scara Rosenberg are un scor de validare puternic cu o fiabilitate de 0.82 (Rosenberg, 1965). Scala este alcătuită din 5 itemi cotați direct și 5 itemi inversați (3, 5, 8, 9, 10). Punctajul care se acordă pentru fiecare item variază

între 1 și 4 puncte. Scorul final se obține prin însumarea punctelor obținute la cei 10 itemi. Punctajul minim obținut este de 10, ceea ce semnifică o stimă de sine foarte scăzută, iar punctajul maxim este de 40, ceea ce semnifică o stimă de sine foarte ridicată (vezi Anexa B).

Diferite lucrări de cercetare au folosit scala lui Rosenberg pentru a determina autostima (Oliva Delgado et al., 2011). Alți cercetători au căutat să determine importanța acesteia în viața adolescentului și a persoanei adulte (Bagley, Bolitho și Bertrand, 2007).

Procedura de colectare a datelor

Studiul a fost făcut pe populația alcătuită din elevii Colegiului Național Vasile Alecsandri din Bacău în primăvara anului 2018. După ce s-a îndeplinit condițiile legale din România, de a cere acordul părinților ca elevii să completeze chestionarele, din cei 490 de elevi ai liceului, 151 au răspuns la chestionare. În total, cercetarea a folosit 151 de măsurători pentru prelucrarea și analiza datelor. Chestionarele au fost aplicate cu aprobarea conducerii școlii și acordarea unei ore de aplicare a instrumentului pentru fiecare clasă în care s-a solicitat și s-a primit acordul părinților. În timpul completării chestionarelor s-a creat o atmosferă degajată, li s-a oferit suficient timp pentru ca fiecare să răspundă la toate întrebările puse.

Analiza datelor

Pentru a putea face analiza datelor, este necesară mai întâi operaționalizarea variabilelor și a ipotezei.

Operaționalizarea ipotezei și a variabilelor

Operaționalizarea celor șapte variabile ale cercetării – stilurile parentale ale mamei (permisiv, dictatorial și democrat), stilurile parentale ale tatălui (permisiv, dictator și democrat) și stima de sine a adolescenților (vezi Tabelul 1).

Variabila stima de sine a fost evaluată prin completarea chestionarului lui Rosenberg, iar variabila stiluri parentale a fost evaluată cu ajutorul chestionarului Parental Authority Questionnaire. Stima de sine a adolescenților este variabila dependentă cantitativă pe care am măsurat-o cu ajutorul unei scale metrice de interval.

Atunci când m-am referit la ipoteza studiului, cercetarea de față are în vedere șapte variabile principale: stilurile parentale materne și stilurile parentale paterne, ca variabile independente, iar ca variabilă dependentă, cea de-a șaptea variabilă a studiului este stima de sine a adolescenților. Ipoteza acestui studiu caută să vadă în ce măsură stilurile parentale sunt predictorii ai stimei de sine la adolescenți. Pentru verificarea ipotezei s-a utilizat metoda regresiei liniare multiple.

Tabel 1

Operaționalizarea ipotezei și a variabilelor

Ipoteza	Variabile	Tip	Nivelul de măsurare	Valoare sau categorie	Instrumente	Proba semnificației statistice
Stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui, nu sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine a adolescenților de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.	1. Stilul parental matern permisiv	V.I.	Metrică de interval	10-50	Parental Authority Questionnaire (PAQ)	Regresia liniară multiplă
	2. Stilul parental matern dictator	V.I.	Metrică de interval	10-50	Parental Authority Questionnaire (PAQ)	
	3. Stilul parental matern democrat	V.I.	Metrică de interval	10-50	Parental Authority Questionnaire (PAQ)	
	4. Stilul parental patern permisiv	V.I.	Metrică de interval	10-50	Parental Authority Questionnaire (PAQ)	
	5. Stilul parental patern dictator	V.I.	Metrică de interval	10-50	Parental Authority Questionnaire (PAQ)	
	6. Stilul parental patern democrat	V.I.	Metrică de interval	10-50	Parental Authority Questionnaire (PAQ)	
	7. Stima de sine a adolescenților	V.D	Metrică de interval	35-210	Test Stiluri de atașament și autostimă	

CAPITOLUL IV

PREZENTAREA REZULTATELOR

În acest capitol se prezintă rezultatele obținute în urma prelucrării datelor acestei cercetări. Această cercetare a fost realizată pe o populație alcătuită din 151 de elevi din clasele IX-XII, de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. În continuare, sunt prezentate datele demografice ale elevilor cuprinși în cercetare, statisticile descriptive ale variabilelor avute în discuție, rezultatele probelor statistice pentru probarea ipotezei, precum și alte rezultate obținute.

Descrierea statistică a populației

Studiul a fost făcut pe populația alcătuită din elevii Colegiului Național Vasile Alecsandri din Bacău în primăvara anului 2018. După ce s-a îndeplinit condițiile legale din România, de a cere acordul părinților ca elevii să completeze chestionarele, din cei 480 de elevi ai liceului, 151 au răspuns la chestionare. În total, cercetarea a folosit 151 de măsurători pentru prelucrarea și analiza datelor.

Vârsta respondenților

Vârsta elevilor chestionați este cuprinsă între 15 și 19 de ani, marea majoritatea a elevilor având vârsta de 16 și 17 ani. Această distribuție pe vârste se poate vedea în Tabelul 2.

Tabelul 2

Distribuția pe vârste a elevilor chestionați

Vârsta elevilor (ani)	N	%
15	22	14,6
16	49	32,5
17	54	35,8
18	22	14,6
19	4	2,6
Total	151	100,0

Sexul respondenților

La acest studiu au participat un număr de 151 de elevi, din care 52 de băieți, reprezentând 34,4%, și 99 fete, reprezentând 65,6%.

Statutul familial al părinților respondenților

În ceea ce privește statutul familial al părinților (vezi Tabelul 3), respondenții au fost clasificați după următoarele criterii: dacă părinții sunt împreună, dacă sunt divorțați, separați sau decedați, fie mama, fie tata, fie ambii părinți.

Tabelul 3

Statutul familial al părinților respondenților

Statutul familial al părinților	n	%
Împreună	123	81,5
Divorțiați	23	15,2
Separați	1	,7
Decedat mama	4	2,6
Total	151	100,0

Din Tabelul 3 se observă că majoritatea elevilor (81.5%) au părinții împreună, iar elevii care provin din alte tipuri de familie reprezintă 18,5%.

Fiabilitatea instrumentelor

Cu datele culese pentru prezenta cercetare s-a făcut o verificare a fiabilității instrumentelor, a celor două instrumente cu ajutorul procedeeleor statistice (Vezi Anexa C).

Chestionarul Stiluri Parentale are 30 de itemi, grupați câte 10, unde fiecare grup definește un anumit tip de stil parental: stilul parental permisiv, stilul parental dictator și stilul parental democrat. Itemii au fost aplicați atât în dreptul mamei, cât și în dreptul tatălui. În felul acesta avem trei grupe de itemi pentru cele trei stiluri parentale ale mamei și trei grupe de itemi pentru cele trei tipuri de stiluri parentale ale tatălui. Analiza fiabilității a determinat coeficientul Alpha de Cronbach pentru fiecare subscală așa cum se poate observa în Tabelul 4. Rezultatele obținute au confirmat un grad mediu de consistență internă în interiorul celor trei grupe de itemi, atât pentru stilurile parentale materne cât și pentru stilurile parentale paterne.

Tabel 4

Coeficientul alpha de Cronbach pentru Chestionarul de Stiluri Parentale

Subscala	α	Numărul de itemi
Subscala stilului parental matern permisiv	.712	10
Subscala stilului parental matern dictator	.897	10
Subscala stilului parental matern democrat	.875	10
Subscala stilului parental patern permisiv	.625	10
Subscala stilului parental patern dictator	.876	10
Subscala stilului parental patern democrat	.888	10

În același timp s-a verificat fiabilitatea instrumentului care măsoară stima de sine, valorile obținute pentru întregul chestionar au demonstrat că această scală are un grad înalt de consistență internă. Alpha de Cronbach obținut în urma analizei este de .883

Descrierea variabilelor studiului

În acest subcapitol este prezentată statistica descriptivă a variabilelor luate în studiu.

Stilul parental permisiv patern și matern

Pe intervalul de la 10 la 50 al scalei metrice de interval stilul parental matern permisiv înregistrează o medie de 29,75 și o abatere standard de 5,535 iar stilul parental patern permisiv, o medie de 30,25 și o abatere standard de 5,901, așa cum se poate vedea în Tabelul 5.

Itemii care evaluează aceste stiluri parentale pot fi observați în Anexa C. Aici sunt prezentate mediile pe care le înregistrează fiecare item și abaterea standard a fiecăruia.

Tabelul 5

Statistica descriptivă a stilurilor parentale materne

Stilul parental	<i>M</i>	<i>SD</i>
Stilul parental patern permisiv	29,75	5,535
Stilul parental matern permisiv	30,25	5,901
Stilul parental patern dictator	33,56	8,663
Stilul parental matern dictator	32,72	9,010
Stilul parental patern democrat	27,72	8,385
Stilul parental matern democrat	24,04	7,621

La stilul parental patern permisiv există două afirmații care înregistrează media cea mai înaltă de 3,30. Aceștia sunt: itemul numărul 21 care afirmă că „Tata nu s-a văzut pe el însuși responsabil pentru direcționarea și ghidarea comportamentului meu atunci când creșteam”, afirmație care înregistrează o abatere standard de 1,317, și itemul numărul 28 care spune că „Pe măsură ce creșteam, tatăl meu nu a direcționat comportamentul, activitățile și dorințele copiilor din familie”, afirmație care înregistrează o abatere standard de 1.063. Această medie se situează aproape la jumătatea intervalului dintre poziția 3 (*nici acord nici dezacord*) și poziția 4 (*de acord*). Întrebarea care înregistrează media cea mai joasă de 2.47, cu o abatere standard de 1.232 este itemul numărul 24: „Când creșteam tata mi-a permis să îmi formezi propriul punct de vedere în probleme de familie și, în general, mi-a permis să decid cu privire la ceea ce aveam să fac.” Această medie se situează foarte aproape de mijlocul intervalului dintre poziția 2 (*dezacord*) și poziția 3 (*nici acord, nici dezacord*).

Atunci când mă refer la stilul parental matern permisiv, aceleași afirmații amintite mai sus făcute de data aceasta în dreptul mamei, înregistrează atât media cea mai înaltă de 3.89, cu o abatere standard de 1.195, cât și media cea mai joasă de 2.23, cu o abatere standard de 1.090. Itemul numărul 28: „Pe măsură ce creșteam, mama mea nu a direcționat comportamentul, activitățile și dorințele copiilor din familie”, este pe locul al doilea cu o medie de 3.56 și o abatere standard de 1.111.

Stilul parental dictator patern și matern

Stilul parental patern dictator înregistrează o medie de 33.56, cu o abatere standard de 8.663, în timp ce stilul parental matern dictator înregistrează o medie de

32.72 și o abatere standard de 9.010 (vezi Tabelul 5).

Atunci când m-am referit la stilul parental patern dictator (vezi Anexa C), itemul care înregistrează cea mai înaltă medie pe scala stilului dictator este itemul numărul 18, cu media de 3.81 și o abatere standard de 1.251: „Când am crescut, tata îmi spunea ce fel de comportament așteaptă de la mine și, dacă nu împlineam așteptările, mă pedepsea.” Această medie se găsește aproape de poziția 4 care este corespunzătoare cu atitudinea: *de acord*. Itemul cu media care înregistrează scorul cel mai mic de 2.98 și o abatere standard de 1.349 din cadrul stilului parental patern dictator este afirmația numărul trei: „Ori de câte ori tata mi-a spus să fac ceva, el a așteptat să fac lucrul acela imediat fără să pun nicio întrebare.”

Atunci când m-am referit la stilul parental matern dictator, aceeași afirmație remarcată anterior ca având media cea mai înaltă la stilul parental patern dictator, făcută de data aceasta în dreptul mamei înregistrează media cea mai înaltă de 3.73 cu o abatere standard de 1.243. „Când am crescut, mama îmi spunea ce fel de comportament așteaptă de la mine și, dacă nu împlineam așteptările, mă pedepsea.”

Itemul care înregistrează media cea mai scăzută de 2.83 cu o abatere standard de 1.165 este itemul numărul 26: „Când am crescut, mama mi-a spus adeseori exact ce dorește de la mine și cum dorește ca eu să fac acel lucru.”

Stilul parental democrat patern și matern

Stilul parental patern democrat, (vezi Tabelul 5) înregistrează o medie de 27.72, cu o abatere standard de 8.385, în timp ce stilul parental matern democrat înregistrează o medie de 24.04, cu o abatere standard de 7.621. Se poate observa că există o diferență semnificativă între media stilului democrat al mamei și media stilului

democrat al tatălui. Se pare că mamele sunt mai puțin democate decât tații.

Atunci când m-am referit la itemii care măsoară stilul parental patern democrat (vezi Anexa C), itemul care înregistrează cea mai înaltă medie pe scala stilului democrat este itemul numărul 15, cu media de 3.00 și o abatere standard de 1.077: „Pe măsură ce copiii din familia mea creșteau, tata dădea constant direcții și ghidare într-un mod rațional și obiectiv.” Această medie se găsește exact pe poziția 3 care semnifică: *nici acord, nici dezacord*.

Afirmația cu media care înregistrează scorul cel mai mic, de 2.54 și abaterea standard de 1.258 este afirmația numărul 11: „Pe măsură ce am crescut, am știut ce așteaptă tata de la mine în familie, dar de asemenea m-am simțit liber să discut acele așteptări cu tatăl meu atunci când am simțit că așteptările sunt nerezonabile.”

Atunci când m-am referit la itemii care măsoară stilul parental matern democrat, itemul care înregistrează cea mai înaltă medie pe scala stilului democrat este itemul numărul 15, cu media de 2.60 și o abatere standard de 1.084. „Pe măsură ce copiii din familia mea creșteau, mama dădea constant direcții și ghidare într-un mod rațional și obiectiv.” Această medie se găsește aproape de mijlocul intervalului 2 – 3, unde poziția 2 semnifică Dezacord, iar poziția 3 care semnifică: *nici acord, nici dezacord*.

Afirmația cu media care înregistrează scorul cel mai mic, de 2.20 și abaterea standard de 1.083 este afirmația numărul 23: „Mama mi-a dat direcții pentru comportamentul și activitățile pe care le făceam pe măsură ce creșteam, și ea aștepta de la mine să urmez acele direcții, dar era întotdeauna gata să asculte îngrijorările mele și să discute aceste direcții cu mine.” Media acestui item este foarte

aproape de poziția 2 care semnifică *dezacord*.

Dacă se face o comparație între stilurile paterne și materne, se poate observa că mediile acestora sunt foarte apropiate, mamele fiind puțin mai permissive decât tații, iar tații fiind puțin mai dictatori decât mamele. În ceea ce privește stilul democrat se poate observa o diferență mai mare între tați și mame. Tații sunt în studiul de față mai democrați decât mamele. Aceste diferențe însă în studiul de față sunt ne semnificative, mamele și tații având aproximativ aceleași stiluri parentale.

Stima de sine

Când am analizat variabila stima de sine (vezi Anexa C) se poate observa că pe ansamblul populației stima de sine înregistrează o medie de 28.36, cu o abatere standard de 6.809. Valoarea minimă înregistrată este de 11, iar valoarea maximă înregistrată este de 40.

Itemul care a înregistrat media cea mai înaltă de 3.21, cu o abatere standard de 1.060 este itemul numărul trei: „Pe ansamblu, sunt înclinat(ă) să cred că sunt un (o) ratat(ă).” Acesta este un item negativ care a înregistrat valoarea cea mai înaltă de dezacord. Această valoare se găsește între poziția 3 care semnifică dezacord și poziția 4 care semnifică *puternic dezacord*.

Itemul care înregistrează media cea mai mică de 2.15, cu o abatere standard de .969 este itemul numărul opt: „Mi-aș dori să am mai mult respect față de mine însumi.”

Trebuie menționat că la analiza datelor s-a făcut inversarea itemilor inverși și din această cauză punctajul mai înalt semnifică o stimă de sine mai joasă, iar cu cât punctajul este mai aproape de cifra 1, cu atât stima de sine este mai înaltă.

Verificarea ipotezei

Ipoteza de nul a acestei cercetări spune: Stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui, nu sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine a adolescenților de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

În urma aplicării metodei de analiză a regresiei liniare multiple (vezi Anexa D) au fost obținute suficiente argumente pentru a respinge ipoteza nulă. Coeficientul ($F_{(2,148)} = 10.377, p = .000$) arată că stilurile parentale sunt predictorii semnificativi ai variabilei, stima de sine. Acest model de analiză pe baza coeficienților ($R = .351, R^2 = .123, R^2 \text{ corectat} = .111$) arată că stilurile parentale sunt predictorii ai stimei de sine într-un procent de 11.1%.

Rezultatele analizei arată că există două stiluri parentale care sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine. Stilul parental patern democrat este un predictor negativ cu un coeficient ($\beta = -.254, p = .001$) negativ care semnifică faptul că, cu cât tații sunt mai democrați, cu atât nivelul de stimă de sine al elevilor este mai înalt. Trebuie remarcat că în prezenta cercetare, itemii negativi au fost cei care au fost inversați și din acest motiv cu cât punctajul pentru variabila stima de sine este mai înalt, cu atât stima de sine este mai joasă și cu cât punctajul este mai apropiat de cifra 1, cu atât stima de sine are un nivel mai înalt.

Totuși atunci când se face o corelație între stilurile parentale și stima de sine, se poate observa că și stilul parental matern democrat este un predictor semnificativ ($r = -.210, p = .010$) numai că, întrucât se relaționează puternic cu stilul parental patern democrat ($r = .517, p = .000$), acest stil nu rezultă semnificativ în modelul de regresie liniară multiplă. Acest fenomen se întâmplă deoarece există o problemă de

coliniaritate între cele două stiluri parentale, democrat de mamă și de tată și întrucât stilul parental patern democrat influențează mai puternic decât stilul parental matern democrat, putem spune că are o influență dominantă și doar acesta capătă semnificație în cadrul analizei de regresie liniară multiplă. În concluzie, cele două stiluri parentale democratice, de tată și de mamă sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la elevii de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Cel de al doilea stil parental care este un predictor semnificativ al stimei de sine, care a rezultat în urma analizelor de regresie liniară multiplă, este stilul parental dictator de tată. Acesta este un predictor pozitiv în raport cu punctajul stimei de sine cu un coeficient ($\beta = .224, p = .004$) pozitiv. Aceasta înseamnă că, cu cât tații sunt mai dictatori, cu atât crește punctajul stimei de sine. Cum punctajul crescut al stimei de sine în cercetarea prezentă se prezintă o stimă de sine deficitară atunci înseamnă că cu cât tații sunt mai dictatori cu atât se diminuează stima de sine.

Totuși, atunci când se face o corelație între stilurile parentale și stima de sine, se poate observa că și stilul parental matern dictator este un predictor semnificativ ($r = .231, p = .004$) numai că, întrucât se relaționează puternic cu stilul parental patern democrat ($r = .484, p = .000$), nu rezultă semnificativ în modelul de regresie liniară multiplă. Acest fenomen se întâmplă deoarece există o problemă de coliniaritate între cele două stiluri parentale, dictator de mamă și de tată și întrucât stilul parental patern dictator influențează mai puternic decât stilul parental matern dictator, putem spune că are o influență dominantă și doar acesta capătă semnificație în cadrul analizei de regresie liniară multiplă. În concluzie, cele două stiluri parentale, dictator de tată și de mamă sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la elevii de la Colegiul Național

Vasile Alecsandri din Bacău.

În concluzie ipoteza de nul a fost respinsă parțial întrucât din cele șase stiluri parentale considerate în prezenta cercetare, stilul parental patern și matern democrat precum și stilurile parentale patern și matern dictator sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la elevii de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Stilurile parentale democratice influențează pozitiv stima de sine pe când stilurile parentale dictator de tată și de mamă influențează negativ stima de sine.

Alte analize și rezultate

Atunci când s-a făcut o analiză a stimei de sine în raport cu sexul (vezi Anexa E), aplicând proba t pentru eșantioane independente s-a putut observa că nu există diferențe semnificative ale stimei de sine în raport cu sexul.

Când am făcut o analiză a stilurilor parentale în raport cu sexul în dreptul a două stiluri parentale, s-au obținut rezultate semnificative. În ceea ce privește stilul dictator al tatălui există diferență semnificativă între modul în care băieții percep stilul parental patern dictator și felul în care fetele percep stilul parental patern dictator ($t_{(149)} = -2,187, p = .030$). Băieții percep dimensiunea de dictator a tatălui la o medie de 31.46 cu o abatere standard de 9.268, în timp ce fetele percep dimensiunea de dictator a tatălui la o medie de 34.67, cu o abatere standard de 8.160. Aceasta semnifică că băieții percep pe tații lor mai puțin dictatori de felul în care fetele îi percep pe tații lor.

În ceea ce privește stilul democrat al mamei există o diferență semnificativă între modul în care băieții percep stilul parental matern democrat și felul în care fetele percep stilul parental matern democrat ($t_{(149)} = 2.538, p = .012$). Băieții percep

dimensiunea de democrat a mamei la o medie de 26.17, cu o abatere standard de 6.919, în timp ce fetele percep dimensiunea de democrat a mamei la o medie de 22.92, cu o abatere standard de 7.765. Aceasta semnifică că băieții percep pe mamele lor mai democrat decât felul în care fetele le percep pe mamele lor.

Atunci când s-a făcut o corelație a variabilelor studiate în raport cu vârsta (vezi Anexa E) nici una dintre variabile (stima de sine și stilurile parentale) nu se corelează semnificativ cu vârsta.

CAPITOLUL V

REZUMAT, DISCUȚII, CONCLUZII, IMPLICAȚII ȘI RECOMANDĂRI

Introducere

Studiu prezent a avut în atenție șapte variabile: stilurile parentale (permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui) și stima de sine la adolescenții de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Astfel, chestionarele care evaluează stilurile parentale și stima de sine au fost aplicate la 151 de elevii de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Acest capitol conține rezumatul cercetării desfășurate și prezintă discuțiile, concluziile, implicațiile și recomandările pentru alte cercetări ulterioare.

Rezumat

În ciuda faptului că există o mulțime de materiale publicate, software-uri educaționale, se scriu cărți și nu puține, privind îmbunătățirea metodelor de educare a copiilor și se desfășoară o multitudine de programe educaționale cu implicarea directă a părinților, există mulți adolescenți cu o stimă de sine scăzută (McClure et al., 2010).

În general, studiile efectuate care abordează variabila stima de sine, studii prezentate în Capitolul II, precum și multe altele care nu au fost cuprinse în această cercetare, evidențiază stima de sine ca fiind o variabilă importantă în dezvoltarea

psihono-emoțională elevilor și adolescenților (Coban, Karedemir, Acak și Devecioglu, 2009; Porter, 2001).

În decursul anilor s-a observat că stilurile parentale practicate în familie pot fi influențate de caracteristicile demografice ale părinților (sex, vârstă, profesie), de funcționalitatea familiei (conflict/armonie), dar și de gradul de inteligență al celor doi parteneri (Grigorenko și Sternberg, 2000). Alte studii asupra stilurilor parentale au arătat că acestea au impact asupra sănătății fizice și psihice a copiilor (Alizadeh et al., 2011; Watson et al., 2008; Yahav, 2006). Fără îndoială, stilul parental își pune amprenta și asupra respectului de sine al copilului care îi va influența conduita.

Obiectivul principal al acestei cercetări a fost să verifice dacă stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la adolescenții de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Alte obiective secundare au fost următoarele: (a) să determine dacă există diferențe semnificative ale stimei de sine în raport cu sexul, (b) să verifice dacă există diferențe semnificative în ceea ce privește percepția stilurilor parentale în raport cu sexul și (c), să verifice dacă există diferențe semnificative ale stimei de sine și a percepției în ceea ce privește stilurile parentale în raport cu vârsta.

Ipoteza formulată în Capitolul I a cerut să demonstreze obiectivul principal al cercetării și anume că stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la adolescenții de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Populația acestui studiu este formată din 480 de elevi din clasele IX-XII de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Eșantionul a fost alcătuit din 151 de

elevi care au răspuns la chestionare (o clasă de a IX-a, două clase de a X-a, două clase de a IX-a și o clasă de a XII-a).

Au fost definiți termenii cercetării (stilurile parentale – variabilele independente și stima de sine ca variabilă dependentă) pentru a avea termeni concreți și bine definiți.

Examinarea literaturii de specialitate a început cu variabila sau variabilele independente (stilurile parentale ale mamei și ale tatălui). În literatura de specialitate au fost găsite diferite cercetări care au studiat aceste variabile. Există cercetări care demonstrează că stima de sine a elevilor este influențată semnificativ de stilurile parentale (Carlo et al., 2007).

Baumrind a fost prima care a clasificat stilurile parentale în autoritar, permisiv și autoritativ-comunicativ (Baumrind, 1966). Maccoby și Martin (1983) a introdus cel de al patrulea stil parental numit indiferent-neimplicat.

Au fost descrise caracteristicile fiecărui stil parental din clasificarea făcută de către Maccoby și Martin (1983).

Stilul autoritar impune regulile de comportament fără să ofere libertate și independență (Baumrind, 1966), metoda de disciplină este pedeapsa fizică fără dialog, control și exigență înaltă fara a împlini nevoile emoționale ale copilului (Raya Trenas, 2008). Părinții autoritari au o relație rece emoțional sau chiar de respingere față de copii lor, cu un puternic control și restricții comportamentale (Maccoboy și Martin, 1983), acordă o mare importanță conformării față de reguli, îi mențin subordonați și utilizează respingerea ca metoda de disciplină (Torío et al., 2008). Copiii sunt timizi și fără spirit de inițiativă, așteptând ca alții să decidă în locul lor

(Olowodunoye și Titus, 2011).

Stilul permisiv se caracterizează prin exigență slabă sau inexistentă și o înaltă sensibilitate și atenție față de nevoile emoționale ale copilului, nu stabilește reguli, nu demonstrează autoritate și evită să înfrunte voința impulsivă a copiilor (Raya Trenas, 2008), evită să facă uz de autoritate sau să utilizeze pedeapsa (Torío et al., 2008), nu exercită nici un control (Baumrind, 1967), nu are așteptări mari și nu impune restricții, tratează copilul ca de la egal la egal (Olowodunoye și Titus, 2011). Copiii crescuți în stilul permisiv prezintă o stima de sine înaltă, dar prezintă frecvent probleme de comportament (Capano și Ubach, 2013), carențe emoționale și probleme în ce privește autocontrolul (Olowodunoye și Titus, 2011), un nivel mediocru de maturitate emoțională și succes personal (Torío et al., 2008).

Stilul democrat combină sprijinul afectiv cu controlul și democrația, favorizează autonomia și independența (Raya Trenas, 2008), manifesta exigență, dar și înțelegere (Baumrind, 1991b), stabilește limite, nu aplică pedepse la furie, favorizează dialogul și comunicarea (Baumrind, 1966), le oferă copiilor oportunitatea de a suporta consecințele și de a se autodisciplina (Olowodunoye și Titus, 2011). Părinții democrați oferă afecțiune și sprijin explicit, stabilesc norme, aplică disciplina și au exigențe înalte (Maccoby și Martin, 1983), utilizează argumente logice, negociază, stabilesc drepturi și responsabilități și comunică bidirecțional (Torío et al., 2008). Copii au stimă de sine bine dezvoltată, independenți, afectivi, competențe sociale și nivel de conflict scăzut cu părinții (Torío et al., 2008), au încredere în ei înșiși, bună sănătate mentală, performanțe școlare bune și puține probleme comportamentale (Capano și Ubach, 2013).

Parinții neglijenți sau indiferenți nu oferă interes și suport emoțional, comunică doar strictul necesar. Sunt reci, ostili și respingători (Maccoby și Martin, 1983), nu oferă afecțiune, nu stabilesc limite, le lipsește autoritatea și controlul și delegă aceste responsabilități către ale familiei, școală sau alte instituții (Raya Trenas, 2008), nu apreciază părțile pozitive, critică atunci când copiii greșesc (Olowodunoye și Titus, 2011). Copiii sunt frustrați, individualiști și evită responsabilitățile ce le revin (Olowodunoye și Titus, 2011), prezintă probleme școlare, probleme de adaptare și comportament împreună cu frecvente situații de consum de substanțe și alcool (Capano și Ubach, 2013).

După ce au fost explicate caracteristicile celor patru stiluri parentale potrivit cu cercetările care au fost găsite în literatură, a fost abordată variabila stima de sine din perspectiva felului în care stilurile parentale influențează această variabilă.

Cercetările făcute până în prezent au demonstrat că tinerii care au crescut în stilul autoritar sunt anxioși, retrași și cu o stima de sine scăzută (Russell et al., 2010). Din cele patru stiluri parentale studiate, adolescenții crescuți în stilul autoritar înregistrează cele mai scăzute valori ale stimei de sine, ușor mai scăzute decât adolescenții crescuți în stilul neglijent (Shoarinejad, 2005). Alte cercetări au demonstrat că adolescenții crescuți în familiile autoritare prezintă niveluri scăzute ale stimei de sine, abilități sociale deficitare și niveluri ridicate de depresie (Milevsky et al., 2007; Chiew, 2011). S-a constatat că adolescenții care au multe restricții prezintă o stimă de sine scăzută (MacDonald et al., 2011), autoritatea excesivă este cea care dăunează stimei de sine a copilului (Buri, 1989).

În ceea ce privește stilul autoritativ, cercetările au arătat că acesta influențează

pozitiv și semnificativ stima de sine a copilului (Furnham și Cheng, 2000; Chiew, 2011), părinții autoritativi au copii cu o înaltă stimă de sine (Berent, 1997), părinții exigenți dar care oferă în același timp sprijin, căldură și afecțiune au copii cu o înaltă stimă de sine (Baumrind, citat în Pellerin, 2005). Stima de sine și satisfacția în viață sunt mai ridicate acolo unde adolescenții au cel puțin un părinte autoritativ (Milevsky et al., 2008), sprijinul, grija și interesul pe care le manifestă părinții autoritativi sunt factorii cei mai puternici pentru dezvoltarea unei stime de sine sănătoase (Warash și Markstrom, 2001). Weiten et al. (2008) au arătat că stilul parental autoritativ este corelat cu cele mai mari scoruri ale stimei de sine în timp ce părinții autoritari, permisivi și neglijenți sunt pe locul al doilea, al treilea și respectiv, al patrulea. Stilul autoritativ al mamei corelează cu o înaltă stimă de sine și cu scăderea depresiei, stilul parental al tatălui fiind corelat mai mult cu adaptarea psihologică (Abdulhamid, 2012), iar adolescenții crescuți în stilul autoritativ prezintă o stimă de sine mult mai înaltă decât adolescenții crescuți în stilul autoritar (Niaraki și Rahimi, 2013). Alte studii au demonstrat că stilul autoritativ este asociat cu stima de sine înaltă, dar rezultate academice scăzute sau moderate, pe când stilul autoritar este asociat cu stima de sine scăzută și rezultate academice înalte (Khan et al, 2014). Studiile din ultimii ani au demonstrat de fiecare dată că stilul parental autoritativ este un predictor pozitiv și semnificativ al stimei de sine (Cheng și Furnham, 2004; Moghaddam et al., 2017; Mogonea și Mogonea, 2014).

În ce privește stilul permisiv, unele cercetări l-au asociat cu o stimă de sine scăzută (DeHart et al., 2006; Ginsburg și Bronstein, 1993; Mogonea și Mogonea, 2014), în timp ce alte cercetări au demonstrat opusul și anume că acești copii au o

stimă de sine înaltă (Martinez et al.,2008; Martinez și Garcia, 2008; Chen și Kaplan, 2001). Potrivit lui Chiew (2011), părinții permisivi au efecte pozitive asupra stimei de sine a copiilor.

Stilul parental neglijent transmite copiilor mesajul că sunt lipsiți de valoare, neubiți sau nedoriți (Iwaniec et al., 2007), aceștia au o stimă de sine scăzută (Milevsky et al., 2008)

După operaționalizarea variabilelor studiului pentru verificarea ipotezei a fost aplicată metoda regresiei liniare multiple pentru a vedea dacă stilurile parentale ale mamei și ale tatălui sunt sau nu predictorii ai stimei de sine la copii. În urma aplicării metodei statistice s-au obținut câteva rezultate semnificative. În capitolul patru se pot observa aceste rezultate împreună cu statistica descriptivă și comportamentul variabilelor studiului.

Factorul care raportează că ipoteza de nul se respinge, este coeficientul ($F_{(2,148)} = 10.377, p = .000$). Stilurile parentale patern democrat și patern dictator, sunt predictorii ai variabilei stima de sine într-un procent de 11.1%, întrucât rezultatele analizei statistice raportează coeficienții ($R = .351, R^2 = .123, R^2 \text{ corectat} = .111$). Stilul parental patern democrat este un predictor negativ al diminuării stimei de sine cu un coeficient ($\beta = - .254, p = .001$). Trebuie remarcat că, în prezenta cercetare itemii negativi au fost cei care au fost inversați și din acest motiv cu cât punctajul pentru variabila stima de sine este mai înalt, cu atât stima de sine este mai joasă și cu cât punctajul este mai scăzut, cu atât stima de sine are un nivel mai înalt. Din acest motiv, concluzia analizei statistice este că, cu cât tații sunt mai democrați, cu atât nivelul de stimă de sine al elevilor este mai înalt.

Al doilea stil parental care este un predictor semnificativ al stimei de sine, rezultat în urma analizelor de regresie liniară multiplă este stilul parental dictator de tată. Acesta este un predictor pozitiv în raport cu diminuarea stimei de sine ($\beta = .224, p = .004$). Aceasta presupune că, cu cât tații sunt mai dictatori, cu atât scade stima de sine a copiilor. Cum punctajul crescut al stimei de sine în cercetarea prezentă se prezintă o stimă de sine deficitară, atunci, înseamnă că, cu cât tații sunt mai dictatori, cu atât se diminuează stima de sine.

Totuși atunci când se face o corelație între stilurile parentale și stima de sine se poate observa că și stilul parental matern democrat este un predictor semnificativ ($r = - .210, p = .010$) numai că, întrucât se relaționează puternic cu stilul parental patern democrat ($r = .517, p = .000$), nu rezultă semnificativ în modelul de regresie liniară multiplă. În același timp, și stilul parental matern dictator este un predictor semnificativ ($r = .231, p = .004$) numai că, întrucât se relaționează puternic cu stilul parental patern dictator ($r = .484, p = .000$), nu rezultă semnificativ în modelul de regresie liniară multiplă. Acest fenomen se întâmplă deoarece există o problemă de coliniaritate între cele două stiluri parentale dictator de mamă și de tată.

În concluzie, ipoteza de nul a fost respinsă parțial, întrucât din cele șase stiluri parentale considerate în prezenta cercetare, stilul parental patern și matern democrat precum și stilurile parentale patern și matern dictator sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la elevii de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău. Stilurile parentale democratice influențează pozitiv stima de sine, pe când stilurile parentale dictator de tată și de mamă influențează negativ stima de sine.

Discuții

În această secțiune sunt prezentate și discutate rezultatele obținute în urma cercetării, precum și observațiile unor elemente semnificative ale cercetării care ne oferă argumente pentru concluzii și recomandări.

Ipoteza formulată în această cercetare presupune că stilurile parentale, permisiv, dictatorial și democrat ale mamei și ale tatălui sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine a elevilor. Rezultatele cercetării au demonstrat că stilul parental patern și matern democrat, precum și stilurile parentale patern și matern dictator sunt predictorii semnificativi ai stimei de sine la elevii de la Colegiul Național Vasile Alecsandri din Bacău.

Aceste rezultate obținute sunt în concordanță cu studiile din literatură. În general, marea majoritate a studiilor care au fost făcute în acest domeniu demonstrează că stilul democrat al părinților influențează în formă pozitivă stima de sine a copiilor și adolescenților. Stilul flexibil (autoritativ) al mamelor, dar și al taților influențează de formă pozitivă respectul de sine al copilului (Furnham și Cheng, 2000), copiii care au părinți autoritativi au o înaltă stimă de sine (Berent, 1997). Milevsky et al. (2008) au demonstrat că adolescenții care au părinți democrați raportează o înaltă stimă de sine și o mai bună satisfacție de viață.

Weiten et al. (2008) au arătat că stilul parental autoritativ este corelat cu cele mai mari scoruri ale stimei de sine, în timp ce părinții autoritari, permisivi și neglijenți sunt pe locul al doilea, al treilea și respectiv, al patrulea. Stilul autoritativ al mamei corelează cu o înaltă stimă de sine și cu scăderea depresiei, stilul parental al tatălui fiind corelat mai mult cu adaptarea psihologică (Abdulhamid, 2012), iar adolescenții

crescuți în stilul autoritativ prezintă o stimă de sine mult mai înaltă decât adolescenții crescuți în stilul autoritar (Niaraki și Rahimi, 2013). Alte studii au demonstrat că stilul autoritativ este asociat cu stima de sine înaltă dar rezultate academice scăzute sau moderate pe când stilul autoritar este asociat cu stima de sine scăzută și rezultate academice înalte (Khan et al., 2014). Studiile din ultimii ani au demonstrat de fiecare dată că stilul parental autoritativ este un predictor pozitiv și semnificativ al stimei de sine (Cheng și Furnham, 2004; Moghaddam et al., 2017; Mogonea și Mogonea, 2014).

Toate aceste cercetări prezentate mai sus sunt în concordanță cu rezultatele acestei cercetări: Stilul parental patern democrat și stilul parental ,matern democrat sunt predictori semnificativi și pozitivi ai stimei de sine a elevilor.

Pe de altă parte, atunci când ne referim la stilul dictator sau autoritar putem observa la fel aceeași concordanță între studiile anterioare și rezultatele acestei cercetări. Cercetările făcute până în prezent au demonstrat că tinerii care au crescut în stilul autoritar sunt anxioși, retrași și cu o stimă de sine scăzută (Russell et al., 2010). Din cele patru stiluri parentale studiate adolescenții crescuți în stilul autoritar înregistrează cele mai scăzute valori ale stimei de sine, ușor mai scăzute decât adolescenții crescuți în stilul neglijent (Shoarinejad, 2005). Alte cercetări au demonstrat că adolescenții crescuți în familiile autoritare prezintă niveluri scăzute ale stimei de sine, abilități sociale deficitare și niveluri ridicate de depresie (Milevsky et al., 2007; Chiew, 2011). S-a constatat că adolescenții care au multe restricții prezintă o stimă de sine scăzută (MacDonald et al., 2011), autoritatea excesivă este cea care dăunează stimei de sine a copilului (Buri, 1989).

Deci prin urmare, la fel ca și în cazul stilului democrat, și stilul dictator este un predictor semnificativ, însă negativ al stimei de sine. Toate studiile prezentate în paragraful anterior sunt în concordanță cu rezultatele acestei cercetări.

În ce privește stilul permisiv unele cercetări l-au asociat cu o stimă de sine scăzută (DeHart et al., 2006; Ginsburg și Bronstein, 1993; Mogonea și Mogonea, 2014), în timp ce alte cercetări au demonstrat opusul și anume că acești copii au o stimă de sine înaltă (Martinez și Garcia, 2007; Chen și Kaplan, 2001). Potrivit lui Chiew (2011), părinții permisivi au efecte pozitive asupra stimei de sine a copiilor.

Probabil că aici intervin mai multe variabile care fost avute în vedere atunci când ne referim la părinții permisivi. Rezultatele unor studii arată că influențează pozitiv, iar alte studii arată că stilul permisiv are o influență negativă. În studiul de față, stilul permisiv nu are o influență semnificativă asupra stimei de sine.

Stilul parental neglijent transmite copiilor mesajul că sunt lipsiți de valoare, neubiți sau nedoriți (Iwaniec et al., 2007), aceștia au o stimă de sine scăzută (Milevsky et al., 2008). În cadru acestui studiu, stilul parental neglijent a fost prezentat în revizia bibliografică, însă nu a fost luat în calcul în cadrul acestui studiu. Instrumentul utilizat a măsurat doar stilul dictator, democrat și permisiv.

Concluzii

Pe baza rezultatelor obținute în urma studiului, am formulat următoarele concluzii:

1. Stilul parental patern democrat este un predictor semnificativ și pozitiv al stimei de sine la adolescenți.
2. Stilul parental matern democrat este de asemenea un predictor semnificativ

și pozitiv al stimei de sine la adolescenți.

3. Stilul parental patern dictator este un predictor semnificativ și negativ al stimei de sine la adolescenți.

4. Stilul parental patern dictator este un predictor semnificativ și negativ al stimei de sine la adolescenți.

5. Stilurile parentale patern permisiv și matern permisiv nu sunt predictori semnificativi ai stimei de sine la adolescenți în această cercetare.

Implicații

Pe baza studiilor care se prezintă în literatură și a concluziilor formulate se poate observa cât de important este ca părinții să dezvolte abilități care să le permită să se manifeste ca și niște părinți democrați față de copiii lor. Dezvoltarea psihoemoțională, respectiv o bună stimă de sine este de mare importanță, întrucât satisfacția în viață depinde într-o mare măsură de aceasta (Milevsky et al., 2008).

În societatea noastră postmodernă se pune o tot mai mare importanță asupra inteligenței emoționale care evident se relaționează într-o formă pozitivă cu stima de sine a persoanei. În cercetarea de față s-a studiat în ce măsură stilurile parentale ar putea să fie predictori pozitivi sau negativi ai stimei de sine a adolescenților. În urma cercetării s-a demonstrat că stilurile parentale democate ale mamei și ale tatălui sunt predictori semnificativi și pozitivi ai stimei de sine la adolescenți, iar stilurile parentale, dictator al tatălui și al mamei sunt predictori semnificativi și negativi ai stimei de sine la adolescenți.

Aceste cercetări pot oferi argumente importante pentru a construi strategii prin care să creștem generații cu o înaltă stimă de sine. Pentru aceasta este necesar ca

părinții să fie educați corespunzător și în felul acesta ajungem să înțelegem importanța și necesitatea urgentă de a iniția și dezvolta școli ale părinților la diverse nivele și în diferite instituții ale societății.

Întrucât stima de sine se relaționează puternic cu nivelul de fericire și de satisfacție în viață, este important să lansăm acest semnal de alarmă cu privire la importanța pe care o au stilurile parentale în dezvoltarea psihoemoțională a copiilor, tinerilor și adolescenților.

Recomandări

Pe baza rezultatelor obținute, a discuțiilor, concluziilor și implicațiilor, acestei cercetări, în această ultimă parte a lucrării sunt făcute unele recomandări către cercetători, părinți, profesori, adolescenți, pastori, administraori și lideri ai Bisericii.

Recomandări pentru viitoarele cercetări

1. Aplicarea unei cercetări de felul acesta într-o populație mai numeroasă și în diferite tipuri de școli, publice și private.
2. Aplicarea unei cercetări de felul acesta în care să fie evaluați și părinții cu privire la stilul parental pe care aceștia-l practică.

Recomandări pentru școală, părinți și adolescenți

1. Organizarea unui program de seminarii pentru familiile tinere în cadrul ședințelor cu părinții pentru a informa pe părinți despre felul în care stilurile parentale influențează dezvoltarea stimei de sine și dezvoltarea psiho-emoțională a copiilor lor.
2. Prezentarea unor seminarii de instruire a profesorilor pentru conștientizarea

impactului pe care îl au stilurile parentale precum și stilurile de predare asupra elevilor.

3. Diagnosticarea stilului parental al părinților și a stilului de predare a profesorilor pentru a putea intui influențele educative ale acestora.

4. Dezvoltarea unui program de diagnostic și de fortificare a stimei de sine a elevilor care provin din familii cu stil dictator, neglijent sau permisiv.

ANEXA A

CHESTIONAR DE EVALUARE A STILURILOR PARENTALE

CHESTIONAR DE EVALUARE A STILURILOR PARENTALE

Informații personale – completați și încercuiți datele personale corespunzătoare

Clasa.....Vârsta.....Sex: M F Statutul familial – părinții tăi sunt:

Împreună Divorțați Separați Decedat (mama) Decedat (tata) Decedați

Mai jos sunt afirmații despre cum interacționează cu tine mama și tata în familia ta. În dreptul fiecărei afirmații precizează cât de mult ești de acord cu afirmația care descrie situația din familia ta, încercuind numărul corespunzător.

Puternic dezacord	Dezacord	Nici acord, nici dezacord	De acord	Puternic de acord
1	2	3	4	5

	Afirmația itemului	S	C	O	R	U
1.	Când am crescut, mama a simțit că într-o casă bine condusă copiii ar trebui să aibă propria lor cale la fel de des ca și părinții lor.	1	2	3	4	5
	Când am crescut, tatăl meu a simțit că într-o casă bine condusă copiii ar trebui să aibă propria lor cale la fel de des ca și părinții lor.	1	2	3	4	5
2.	Chiar dacă noi, copiii ei, nu am fost de acord cu ea, mama a simțit că este pentru binele nostru dacă suntem forțați să ne conformăm la ceea ce ea crede că este bine.	1	2	3	4	5
	Chiar dacă noi, copiii lui, nu am fost de acord cu el, tata a simțit că este pentru binele nostru dacă suntem forțați să ne conformăm la ceea ce el crede că este bine	1	2	3	4	5
3.	Ori de câte ori mama mi-a spus să fac ceva, ea a așteptat să fac lucrul acela imediat fără să pun nicio întrebare.	1	2	3	4	5
	Ori de câte ori tata mi-a spus să fac ceva, el a așteptat să fac lucrul acela imediat fără să pun nicio întrebare.	1	2	3	4	5
4.	Când am crescut, odată ce o regulă în familie a fost adoptată, mama a discutat cu noi, copiii din familie, raționamentul din spatele acelei reguli.	1	2	3	4	5
	Când am crescut, odată ce o regulă în familie a fost adoptată, tata a discutat cu noi, copiii din familie, raționamentul din spatele acelei reguli.	1	2	3	4	5
5.	Mama mea a încurajat întotdeauna exprimarea opiniilor personale ori de câte ori a simțit că regulile și restricțiile din familie erau nerezonabile.	1	2	3	4	5

	Tatăl meu a încurajat întotdeauna exprimarea opiniilor personale ori de câte ori a simțit că regulile și restricțiile din familie erau nerezonabile.	1	2	3	4	5
6.	Mama mea a simțit întotdeauna că, copiii sunt liberi să decidă pentru ei și să facă ceea ce vor chiar dacă aceasta nu se împacă cu ceea ce părinții ar putea aștepta de la ei.	1	2	3	4	5
	Tatăl meu a simțit întotdeauna că, copiii sunt liberi să decidă pentru ei și să facă ceea ce vor chiar dacă aceasta nu se împacă cu ceea ce părinții ar putea aștepta de la ei.	1	2	3	4	5
7.	Mama nu mi-a permis niciodată să pun la îndoială nicio decizie pe care ea a luat-o.	1	2	3	4	5
	Tata nu mi-a permis niciodată să pun la îndoială nicio decizie pe care el a luat-o.	1	2	3	4	5
8.	Pe măsură ce am crescut, mama mea a direcționat activitățile și deciziile copiilor din familie prin raționament și disciplină.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce am crescut, tatăl meu a direcționat activitățile și deciziile copiilor din familie prin raționament și disciplină.	1	2	3	4	5
9.	Mama mea a simțit întotdeauna că mai multă forță ar trebui folosită de către părinți pentru a-i face pe copii să se comporte așa cum ar trebui.	1	2	3	4	5
	Tatăl meu a simțit întotdeauna că mai multă forță ar trebui folosită de către părinți pentru a-i face pe copii să se comporte așa cum ar trebui.	1	2	3	4	5
10.	În timp ce am crescut, mama nu a simțit că eu am nevoie să respect reguli și regulamente de comportament doar pentru că cineva cu autoritate le-a stabilit.	1	2	3	4	5
	În timp ce am crescut tata nu a simțit că eu am nevoie să respect reguli și regulamente de comportament doar pentru că cineva cu autoritate le-a stabilit.	1	2	3	4	5
11.	Pe măsură ce am crescut am știut ce așteaptă mama de la mine în familie, dar de asemenea m-am simțit liber să discut acele așteptări cu mama mea atunci când am simțit că așteptările sunt nerezonabile.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce am crescut, am știut ce așteaptă tata de la mine în familie, dar de asemenea m-am simțit liber să discut acele așteptări cu tatăl meu atunci când am simțit că așteptările sunt nerezonabile.	1	2	3	4	5
12.	Mama mea a simțit că părinții înțelepți ar trebui să îi învețe devreme pe copii cine este șeful în casă.	1	2	3	4	5
	Tatăl meu a simțit că părinții înțelepți ar trebui să îi învețe devreme pe copii cine este șeful în casă.	1	2	3	4	5
13.	Pe măsură ce am crescut, mama mi-a spus arareori ce așteptări are și rar mi-a ghidat comportamentul.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce am crescut, tata mi-a spus arareori ce așteptări are și rar mi-a ghidat comportamentul.	1	2	3	4	5

14.	De cele mai multe ori atunci când am crescut, mama a făcut ceea ce copiii au vrut atunci când s-au luat decizii de familie.	1	2	3	4	5
	De cele mai multe ori atunci când am crescut, tata a făcut ceea ce copiii au vrut atunci când s-au luat decizii de familie.	1	2	3	4	5
15.	Pe măsură ce copiii din familia mea creșteau, mama dădea constant direcții și ghidare într-un mod rațional și obiectiv.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce copiii din familia mea creșteau, tata dădea constant direcții și ghidare într-un mod rațional și obiectiv.	1	2	3	4	5
16.	Când am crescut, mama devenea foarte nervoasă dacă încercam să nu fim de acord cu ea.	1	2	3	4	5
	Când am crescut tata devenea foarte nervos dacă încercam să nu fim de acord cu el.	1	2	3	4	5
17.	Mama mea a simțit că cele mai multe probleme în societate ar fi rezolvate dacă părinții nu ar restricționa activitățile, deciziile și dorințele pe care copiii le au în timp ce cresc.	1	2	3	4	5
	Tatăl meu a simțit că cele mai multe probleme în societate ar fi rezolvate dacă părinții nu ar restricționa activitățile, deciziile și dorințele pe care copiii le au în timp ce cresc.	1	2	3	4	5
18.	Când am crescut mama îmi spunea ce fel de comportament așteaptă de la mine și, dacă nu împlineam așteptările, mă pedepsea.	1	2	3	4	5
	Când am crescut tata îmi spunea ce fel de comportament așteaptă de la mine și, dacă nu împlineam așteptările, mă pedepsea.	1	2	3	4	5
19.	În timp ce am crescut mama mi-a permis să decid cele mai multe lucruri pentru mine fără prea multe direcții din partea ei.	1	2	3	4	5
	În timp ce am crescut, tata mi-a permis să decid cele mai multe lucruri pentru mine fără prea multe direcții din partea lui.	1	2	3	4	5
20.	Pe măsură ce creșteam, atunci când se luau decizii în familie, mama lua în considerație opiniile copiilor, dar nu decidea ceva doar pentru că copiii doreau.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce creșteam, atunci când se luau decizii în familie, tata lua în considerație opiniile copiilor, dar nu decidea ceva doar pentru că copiii doreau.	1	2	3	4	5
21.	Mama nu s-a văzut pe ea însăși responsabilă pentru direcționarea și ghidarea comportamentului meu atunci când creșteam.	1	2	3	4	5
	Tata nu s-a văzut pe el însuși responsabil pentru direcționarea și ghidarea comportamentului meu atunci când creșteam.	1	2	3	4	5
22.	Mama mea avea standarde clare de comportament pentru copiii din casa noastră, dar era dispusă să ajusteze acele standarde pentru nevoile fiecărui individ din familie.	1	2	3	4	5
	Tatăl meu avea standarde clare de comportament pentru copiii din casa noastră, dar era dispus să ajusteze acele standarde pentru nevoile fiecărui individ din familie.	1	2	3	4	5

23.	Mama mi-a dat direcții pentru comportamentul și activitățile pe care le făceam pe măsură ce creșteam, și ea aștepta de la mine să urmez acele direcții, dar era întotdeauna gata să asculte îngrijorările mele și să discute direcții cu mine.	1	2	3	4	5
	Tata mi-a dat direcții pentru comportamentul și activitățile pe care le făceam pe măsură ce creșteam, și el aștepta de la mine să urmez acele direcții, dar era întotdeauna gata să asculte îngrijorările mele și să discute direcții cu mine.	1	2	3	4	5
24.	Când creșteam, mama mi-a permis să îmi formez propriul punct de vedere în probleme de familie și, în general, mi-a permis să decid cu privire la ceea ce aveam să fac.	1	2	3	4	5
	Când creșteam, tata mi-a permis să îmi formez propriul punct de vedere în probleme de familie și, în general, mi-a permis să decid cu privire la ceea ce aveam să fac.	1	2	3	4	5
25.	Mama a simțit întotdeauna că cele mai multe probleme în societate ar fi rezolvate dacă s-ar putea să îi facem pe părinți să fie mai stricți și mai restrictivi cu copiii lor când ei nu fac ceea ce ar trebui să facă atunci când cresc.	1	2	3	4	5
	Tata a simțit întotdeauna că cele mai multe probleme în societate ar fi rezolvate dacă s-ar putea să îi facem pe părinți să fie mai stricți și mai restrictivi cu copiii lor când ei nu fac ceea ce ar trebui să facă atunci când cresc.	1	2	3	4	5
26.	Când am crescut, mama mi-a spus adeseori exact ce dorește de la mine și cum dorește ca eu să fac acel lucru.	1	2	3	4	5
	Când am crescut, tata mi-a spus adeseori exact ce dorește de la mine și cum dorește ca eu să fac acel lucru.	1	2	3	4	5
27.	Pe măsură ce creșteam, mama mi-a dat direcții clare pentru comportament și activități, dar de asemenea mă înțelegea dacă nu eram de acord cu ea.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce creșteam, tata mi-a dat direcții clare pentru comportament și activități, dar de asemenea mă înțelegea dacă nu eram de acord cu el.	1	2	3	4	5
28.	Pe măsură ce creșteam, mama mea nu a direcționat comportamentul, activitățile și dorințele copiilor din familie.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce creșteam, tatăl meu nu a direcționat comportamentul, activitățile și dorințele copiilor din familie.	1	2	3	4	5
29.	Pe măsură ce am crescut am știut ce așteaptă mama de la mine să fac în familie și ea a insistat ca eu să mă conformez acelor așteptări din respect pentru autoritatea ei.	1	2	3	4	5
	Pe măsură ce am crescut, am știut ce așteaptă tata de la mine să fac în familie și el a insistat ca eu să mă conformez acelor așteptări din respect pentru autoritatea lui.	1	2	3	4	5
30.	Pe măsură ce creșteam, dacă mama a luat o decizie care m-a rănit, ea era gata să discute acea decizie cu mine și să admită dacă ea a făcut o greșală.	1	2	3	4	5

	Pe măsură ce creșteam, dacă tata a luat o decizie care m-a rănit, el era gata să discute acea decizie cu mine și să admită dacă el a făcut o greșală.	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---	---

Mulțumesc pentru participare!

ANEXA B

CHESTIONAR DE EVALUARE A STIMEI DE SINE

ROSENBERG'S SELF-ESTEEM SCALE

CHESTIONARUL STIMEI DE SINE ROSENBERG

Nr.	AFIRMAȚIA	PUTERNIC DE ACORD	DE ACORD	DEZACORD	PUTERNIC DEZACORD
1.	Cred că sunt o persoană cel puțin la fel de prețioasă ca și alții.				
2.	Cred că am un număr suficient de calități.				
3.	Pe ansamblu, sunt înclinat(ă) să cred că sunt un (o) ratat(ă).				
4.	Sunt capabil (ă) să fac lucruri la fel de bine ca majoritatea celorlalți.				
5.	Cred că nu am prea multe lucruri de care să fiu mândru(ă).				
6.	Am o atitudine pozitivă față de mine.				
7.	Per ansamblu, sunt satisfăcut(ă) de mine însumi.				
8.	Mi-aș dori să am mai mult respect față de mine însumi.				
9.	Din când în când am senzația că sunt inutil(ă).				
10.	Uneori cred că nu sunt bun(ă) de nimic.				

ANEXA C

FIABILITATEA INSTRUMENTULOR ȘI STATISTICA DESCRIPTIVĂ A VARIABILELOR

FIABILITATEA INSTRUMENTULOR

Escala: Stima de sine

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
Casos	Válidos	151	100,0
	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,883	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
A01	25,25	38,190	,640	,870
A02	25,44	38,302	,670	,868
A03	25,15	35,957	,730	,863
A04	25,26	38,596	,589	,874
A05	25,47	37,984	,634	,870
A06	25,47	36,904	,729	,863
A07	25,53	37,531	,735	,864
A08	26,21	42,515	,230	,898
A09	25,80	37,800	,592	,874
A10	25,62	36,650	,630	,871

Análisis de fiabilidad

Escala: permisiv tata

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
	Válidos	151	100,0
Casos	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,625	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
et01	27,09	25,146	,375	,582
et06	26,88	23,332	,466	,556
et10	26,49	26,518	,240	,612
et13	26,67	26,316	,208	,621
et14	26,66	25,467	,450	,572
et17	26,70	26,520	,263	,607
et19	27,13	24,071	,509	,553
et21	26,45	28,196	,051	,660
et24	27,28	27,312	,141	,636
et28	26,46	25,636	,360	,587

Análisis de fiabilidad

Escala: permisiv mama

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
	Válidos	151	100,0
Casos	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,712	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
em01	27,87	30,484	,245	,711
em06	27,59	27,430	,508	,666
em10	27,07	28,209	,452	,676
em13	26,74	28,486	,425	,681
em14	27,17	28,739	,497	,672
em17	27,32	28,605	,364	,691
em19	27,43	27,153	,579	,655
em21	26,36	31,978	,104	,735
em24	28,03	30,679	,244	,710
em28	26,70	29,267	,359	,692

Análisis de fiabilidad

Escala: dictador tata

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
	Válidos	151	100,0
Casos	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,876	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
et02	30,36	61,860	,602	,864
et03	30,58	60,591	,602	,864
et07	30,26	61,233	,624	,862
et09	29,97	61,179	,623	,862
et12	30,07	60,396	,675	,858
et16	30,16	59,668	,631	,862
et18	29,75	61,003	,639	,861
et25	30,25	63,493	,576	,866
et26	30,41	65,097	,412	,878
et29	30,26	61,729	,617	,863

Análisis de fiabilidad

Escala: dictator mama

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
Casos	Válidos	151	100,0
	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,897	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
em02	29,81	66,139	,677	,884
em03	29,78	66,092	,612	,889
em07	29,21	65,955	,725	,882
em09	29,28	64,592	,684	,884
em12	29,27	63,906	,773	,878
em16	29,32	63,034	,754	,879
em18	28,99	66,180	,666	,885
em25	29,35	68,443	,591	,890
em26	29,89	73,509	,317	,906
em29	29,57	67,313	,632	,887

Análisis de fiabilidad

Escala: democrat tata

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
Casos	Válidos	151	100,0
	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,888	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
et04	24,99	55,600	,678	,873
et05	25,11	56,095	,639	,876
et08	24,80	58,267	,597	,879
et11	25,18	54,948	,739	,868
et15	24,72	62,192	,410	,890
et20	25,00	59,947	,550	,882
et22	24,85	59,890	,578	,880
et23	25,00	56,200	,715	,870
et27	24,86	57,467	,681	,873
et30	24,94	56,016	,640	,876

Análisis de fiabilidad

Escala: democrat mama

Resumen del procesamiento de los casos

		N	%
	Válidos	151	100,0
Casos	Excluidos ^a	0	,0
	Total	151	100,0

a. Eliminación por lista basada en todas las variables del procedimiento.

Estadísticos de fiabilidad

Alfa de Cronbach	N de elementos
,875	10

Estadísticos total-elemento

	Media de la escala si se elimina el elemento	Varianza de la escala si se elimina el elemento	Correlación elemento-total corregida	Alfa de Cronbach si se elimina el elemento
em04	21,67	45,983	,707	,854
em05	21,81	45,099	,711	,854
em08	21,50	50,838	,400	,877
em11	21,67	45,103	,726	,852
em15	21,44	50,782	,396	,878
em20	21,50	51,612	,365	,879
em22	21,60	49,521	,513	,869
em23	21,84	45,615	,772	,850
em27	21,55	46,863	,673	,857
em30	21,77	45,549	,702	,854

STATISTICĂ DESCRIPTIVĂ A VARIABILELOR

Descriptivos

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
permisiv_t	151	14	50	29,75	5,535
permisiv_m	151	15	50	30,25	5,901
dictator_t	151	10	50	33,56	8,663
dictator_m	151	10	50	32,72	9,010
democrat_t	151	11	50	27,72	8,385
democrat_m	151	10	50	24,04	7,621
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
Stima_sine	151	11	40	28,36	6,809
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
A03	151	1	4	3,21	1,060
A01	151	1	4	3,11	,925
A04	151	1	4	3,09	,941
A02	151	1	4	2,91	,879
A05	151	1	4	2,89	,956
A06	151	1	4	2,89	,963
A07	151	1	4	2,83	,893
A10	151	1	4	2,74	1,112
A09	151	1	4	2,56	1,030
A08	151	1	4	2,15	,969
N válido (según lista)	151				

Descriptivos

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
et21	151	1	5	3,30	1,317
et28	151	1	5	3,30	1,063
et10	151	1	5	3,26	1,141
et14	151	1	5	3,10	,943
et13	151	1	5	3,09	1,270
et17	151	1	5	3,06	1,085
et06	151	1	5	2,87	1,267
et01	151	1	5	2,67	1,124
et19	151	1	5	2,63	1,081
et24	151	1	5	2,47	1,232
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
em21	151	1	5	3,89	1,195
em28	151	1	5	3,56	1,111
em13	151	1	5	3,51	1,119
em10	151	1	5	3,19	1,116
em14	151	1	5	3,09	,966
em17	151	1	5	2,93	1,215
em19	151	1	5	2,82	1,078
em06	151	1	5	2,66	1,142
em01	151	1	5	2,38	1,130
em24	151	1	5	2,23	1,090
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
et18	151	1	5	3,81	1,251
et09	151	1	5	3,60	1,261
et12	151	1	5	3,50	1,248
et16	151	1	5	3,40	1,382
et25	151	1	5	3,32	1,122
et07	151	1	5	3,30	1,254
et29	151	1	5	3,30	1,221
et02	151	1	5	3,20	1,233
et26	151	1	5	3,15	1,258
et03	151	1	5	2,98	1,349
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
em18	151	1	5	3,73	1,243
em07	151	1	5	3,51	1,177
em12	151	1	5	3,45	1,269
em09	151	1	5	3,44	1,345
em16	151	1	5	3,40	1,362
em25	151	1	5	3,37	1,164
em29	151	1	5	3,15	1,199
em03	151	1	5	2,94	1,338
em02	151	1	5	2,91	1,229
em26	151	1	5	2,83	1,165
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
et15	151	1	5	3,00	1,077
et08	151	1	5	2,91	1,172
et22	151	1	5	2,87	1,044
et27	151	1	5	2,85	1,122
et30	151	1	5	2,77	1,312
et04	151	1	5	2,73	1,291
et20	151	1	5	2,72	1,079
et23	151	1	5	2,72	1,185
et05	151	1	5	2,61	1,306
et11	151	1	5	2,54	1,258
N válido (según lista)	151				

Estadísticos descriptivos

	N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
em15	151	1	5	2,60	1,084
em20	151	1	5	2,54	1,031
em08	151	1	5	2,54	1,069
em27	151	1	5	2,49	1,089
em22	151	1	5	2,44	1,037
em11	151	1	5	2,37	1,187
em04	151	1	5	2,37	1,129
em30	151	1	5	2,26	1,176
em05	151	1	5	2,23	1,206
em23	151	1	5	2,20	1,083
N válido (según lista)	151				

ANEXA D

PROBAREA IPOTEZEI

PROBAREA IPOTEZEI

Regresión

Variables introducidas/eliminadas ^a			
Modelo	Variables introducidas	Variables eliminadas	Método
1	democrat_m, dictator_t, permisiv_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m ^b	.	Introducir
2	.	permisiv_t	Hacia atrás (criterio: Prob. de F para salir >= ,100).
3	.	democrat_m	Hacia atrás (criterio: Prob. de F para salir >= ,100).
4	.	dictator_m	Hacia atrás (criterio: Prob. de F para salir >= ,100).
5	.	permisiv_m	Hacia atrás (criterio: Prob. de F para salir >= ,100).

a. Variable dependiente: Stima_sine

b. Todas las variables solicitadas introducidas.

Resumen del modelo

Modelo	R	R cuadrado	R cuadrado corregida	Error típ. de la estimación
1	,381 ^a	,145	,109	6,426
2	,381 ^b	,145	,116	6,404
3	,379 ^c	,144	,121	6,386
4	,370 ^d	,137	,119	6,390
5	,351 ^e	,123	,111	6,420

a. Variables predictoras: (Constante), democrat_m, dictator_t, permisiv_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m

b. Variables predictoras: (Constante), democrat_m, dictator_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m

c. Variables predictoras: (Constante), dictator_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m

d. Variables predictoras: (Constante), dictator_t, permisiv_m, democrat_t

e. Variables predictoras: (Constante), dictator_t, democrat_t

ANOVA^a

Modelo	Suma de cuadrados	gl	Media cuadrática	F	Sig.
Regresión	1008,942	6	168,157	4,073	,001 ^b
1 Residual	5945,747	144	41,290		
Total	6954,689	150			
Regresión	1008,847	5	201,769	4,921	,000 ^c
2 Residual	5945,842	145	41,006		
Total	6954,689	150			
Regresión	1001,553	4	250,388	6,141	,000 ^d
3 Residual	5953,135	146	40,775		
Total	6954,689	150			
Regresión	952,057	3	317,352	7,772	,000 ^e
4 Residual	6002,632	147	40,834		
Total	6954,689	150			
Regresión	855,321	2	427,661	10,377	,000 ^f
5 Residual	6099,368	148	41,212		
Total	6954,689	150			

a. Variable dependiente: Stima_sine

b. Variables predictoras: (Constante), democrat_m, dictator_t, permisiv_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m

c. Variables predictoras: (Constante), democrat_m, dictator_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m

d. Variables predictoras: (Constante), dictator_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m

e. Variables predictoras: (Constante), dictator_t, permisiv_m, democrat_t

f. Variables predictoras: (Constante), dictator_t, democrat_t

Coeficientes^a

Modelo	Coeficientes no estandarizados		Coeficientes tipificados	t	Sig.
	B	Error típ.	Beta		
(Constante)	30,206	4,534		6,661	,000
1 permisiv_t	,005	,111	,004	,048	,962
1 permisiv_m	-,113	,103	-,098	-1,093	,276
1 dictator_t	,145	,074	,185	1,975	,050
1 dictator_m	,066	,073	,088	,915	,362
1 democrat_t	-,172	,075	-,212	-2,311	,022
1 democrat_m	-,036	,086	-,040	-,420	,675
(Constante)	30,291	4,160		7,282	,000
2 permisiv_m	-,111	,093	-,096	-1,187	,237
2 dictator_t	,144	,070	,183	2,064	,041
2 dictator_m	,067	,070	,089	,960	,339
2 democrat_t	-,172	,073	-,211	-2,349	,020
2 democrat_m	-,036	,085	-,040	-,422	,674
(Constante)	29,967	4,077		7,350	,000
3 permisiv_m	-,119	,091	-,103	-1,306	,194
3 dictator_t	,141	,069	,179	2,035	,044
3 dictator_m	,075	,068	,099	1,102	,272
3 democrat_t	-,187	,063	-,230	-2,962	,004
(Constante)	31,868	3,696		8,621	,000
4 permisiv_m	-,138	,089	-,119	-1,539	,126
4 dictator_t	,178	,060	,227	2,950	,004
4 democrat_t	-,192	,063	-,237	-3,051	,003
(Constante)	28,167	2,820		9,988	,000
5 dictator_t	,176	,061	,224	2,901	,004
5 democrat_t	-,206	,063	-,254	-3,291	,001

a. Variable dependiente: Stima_sine

Variables excluidas^a

Modelo	Beta dentro	t	Sig.	Correlación parcial	Estadísticos de colinealidad	
					Tolerancia	
2	permisiv_t	,004 ^b	,048	,962	,004	,727
3	permisiv_t	,004 ^c	,047	,963	,004	,727
	democrat_m	-,040 ^c	-,422	,674	-,035	,645
	permisiv_t	,028 ^d	,326	,745	,027	,778
4	democrat_m	-,063 ^d	-,681	,497	-,056	,688
	dictator_m	,099 ^d	1,102	,272	,091	,731
	permisiv_t	-,024 ^e	-,292	,771	-,024	,915
5	democrat_m	-,093 ^e	-1,037	,301	-,085	,732
	dictator_m	,121 ^e	1,368	,173	,112	,758
	permisiv_m	-,119 ^e	-1,539	,126	-,126	,979

- a. Variable dependiente: Stima_sine
- b. Variables predictoras en el modelo: (Constante), democrat_m, dictator_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m
- c. Variables predictoras en el modelo: (Constante), dictator_t, permisiv_m, democrat_t, dictator_m
- d. Variables predictoras en el modelo: (Constante), dictator_t, permisiv_m, democrat_t
- e. Variables predictoras en el modelo: (Constante), dictator_t, democrat_t

Correlaciones

	Varsta	permisiv_t	permisiv_m	dictator_t	dictator_m	democrat_t	democra_t_m	Stima_sine	
Varsta	Correlación de Pearson	1	,032	-,058	,020	-,110	,153	,157	-,078
	Sig. (bilateral)		,695	,479	,810	,177	,061	,054	,340
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
permisiv_t	Correlación de Pearson	,032	1	,395**	-,192*	,019	,233**	,155	-,124
	Sig. (bilateral)	,695		,000	,018	,814	,004	,057	,130
	N	151	151	151	151	151	151	151	151

perm	Correlación de Pearson	-,058	,395**	1	,013	-,168*	,142	,283**	-,150
isiv_m	Sig. (bilateral)	,479	,000		,875	,039	,082	,000	,066
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
dicta	Correlación de Pearson	,020	-,192*	,013	1	,484**	-,073	-,045	,242**
tor_t	Sig. (bilateral)	,810	,018	,875		,000	,373	,582	,003
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
dicta	Correlación de Pearson	-,110	,019	-,168*	,484**	1	-,124	-,278**	,231**
tor_m	Sig. (bilateral)	,177	,814	,039	,000		,129	,001	,004
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
dem	Correlación de Pearson	,153	,233**	,142	-,073	-,124	1	,517**	-,270**
ocrat_t	Sig. (bilateral)	,061	,004	,082	,373	,129		,000	,001
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
dem	Correlación de Pearson	,157	,155	,283**	-,045	-,278**	,517**	1	-,210**
ocrat_m	Sig. (bilateral)	,054	,057	,000	,582	,001	,000		,010
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
Stim	Correlación de Pearson	-,078	-,124	-,150	,242**	,231**	-,270**	-,210**	1
a_si	Sig. (bilateral)	,340	,130	,066	,003	,004	,001	,010	
ne									
	N	151	151	151	151	151	151	151	151

** . La correlación es significativa al nivel 0,01 (bilateral).

* . La correlación es significante al nivel 0,05 (bilateral).

ANEXA E

ALTE ANALIZE ȘI REZULTATE

ALTE ANALIZE ȘI REZULTATE

Prueba T

Estadísticos de grupo

	Sex	N	Media	Desviación típ.	Error típ. de la media
permisiv_t	M	52	30,63	5,262	,730
	F	99	29,29	5,645	,567
permisiv_m	M	52	29,88	6,367	,883
	F	99	30,44	5,664	,569
dictator_t	M	52	31,46	9,268	1,285
	F	99	34,67	8,160	,820
dictator_m	M	52	31,25	8,809	1,222
	F	99	33,49	9,063	,911
democrat_t	M	52	28,62	7,993	1,108
	F	99	27,24	8,586	,863
democrat_m	M	52	26,17	6,919	,959
	F	99	22,92	7,765	,780
Stima_sine	M	52	27,73	6,900	,957
	F	99	28,69	6,773	,681

Prueba de muestras independientes

	Prueba de Levene para la igualdad de varianzas		Prueba T para la igualdad de medias						
	F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)	Diferencia de medias	Error típ. de la diferencia	95% Intervalo de confianza para la diferencia	
								Inferior	Superior

Se han asumido varianzas iguales	,913	,341	1,420	149	,158	1,342	,945	-,525	3,209
No se han asumido varianzas iguales			1,452	110,313	,149	1,342	,924	-,490	3,173
Se han asumido varianzas iguales	,164	,686	-,553	149	,581	-,560	1,013	-,2561	1,442
No se han asumido varianzas iguales			-,533	93,787	,595	-,560	1,051	-,2646	1,526
Se han asumido varianzas iguales	,257	,613	-,2187	149	,030	-,3,205	1,465	-,6,101	-,310
No se han asumido varianzas iguales			-,2,102	92,967	,038	-,3,205	1,525	-,6,233	-,177
Se han asumido varianzas iguales	,891	,347	-,1,460	149	,146	-,2,245	1,537	-,5,283	,793
No se han asumido varianzas iguales			-,1,473	106,357	,144	-,2,245	1,524	-,5,266	,776
Se han asumido varianzas iguales	,196	,659	,956	149	,341	1,373	1,437	-,1,466	4,212

	No se han asumido varianzas iguales				110,439	,331	1,373	1,405	-1,411	4,157
democrat_m	Se han asumido varianzas iguales	1,274	,261	2,538	149	,012	3,254	1,282	,720	5,787
	No se han asumido varianzas iguales				114,684	,010	3,254	1,237	,804	5,704
Stima_sine	Se han asumido varianzas iguales	,118	,732	-,819	149	,414	-,956	1,167	-3,263	1,351
	No se han asumido varianzas iguales				102,073	,417	-,956	1,174	-3,285	1,373

Correlaciones

		Correlaciones							
		Varsta	permisiv_t	permisiv_m	dictator_t	dictator_m	democrat_t	democra_t_m	Stima_sine
Varsta	Correlación de Pearson	1	,032	-,058	,020	-,110	,153	,157	-,078
	Sig. (bilateral)		,695	,479	,810	,177	,061	,054	,340
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
permisiv_t	Correlación de Pearson	,032	1	,395**	-,192*	,019	,233**	,155	-,124

	Sig. (bilateral)	,695		,000	,018	,814	,004	,057	,130
	N	151	151	151	151	151	151	151	151
perm	Correlación de Pearson	-,058	,395**	1	,013	-,168*	,142	,283**	-,150
isiv_	Sig. (bilateral)	,479	,000		,875	,039	,082	,000	,066
m	N	151	151	151	151	151	151	151	151
	Correlación de Pearson	,020	-,192*	,013	1	,484**	-,073	-,045	,242**
dicta	Sig. (bilateral)	,810	,018	,875		,000	,373	,582	,003
tor_	N	151	151	151	151	151	151	151	151
	Correlación de Pearson	-,110	,019	-,168*	,484**	1	-,124	-,278**	,231**
dicta	Sig. (bilateral)	,177	,814	,039	,000		,129	,001	,004
tor_	N	151	151	151	151	151	151	151	151
m	Correlación de Pearson	,153	,233**	,142	-,073	-,124	1	,517**	-,270**
dem	Sig. (bilateral)	,061	,004	,082	,373	,129		,000	,001
ocrat	N	151	151	151	151	151	151	151	151
_t	Correlación de Pearson	,157	,155	,283**	-,045	-,278**	,517**	1	-,210**
	Sig. (bilateral)	,054	,057	,000	,582	,001	,000		,010
dem	N	151	151	151	151	151	151	151	151
ocrat	Correlación de Pearson	-,078	-,124	-,150	,242**	,231**	-,270**	-,210**	1
_m	Sig. (bilateral)	,340	,130	,066	,003	,004	,001	,010	
a_si	N	151	151	151	151	151	151	151	151
ne	Correlación de Pearson								

** La correlación es significativa al nivel 0,01 (bilateral).

* La correlación es significante al nivel 0,05 (bilateral).

REFERINȚE

- Abdulhamid, M. A. (2012). Parenting styles, self-esteem and depression among 14-17 years old adolescents in Egypt. *International Journal of Psycho-Educational Sciences*, 1(1), 71-78.
- Abrudan, C. (2015). *Stilurile parentale și atitudinea adolescenților față de creștinism* (Teză de masterat). Universidad de Montemorelos, Montemorelos, México.
- Alizadeh, S., Abu Talib, M. B., Abdullah, R. și Mansor, M. (2011). Relationship between parenting style and children's behavior problems. *Asian Social Science*, 7(12), 195-200. doi:10.5539/ass.v7n12p195
- Bagley, C., Bolitho, F. și Bertrand, L. (2007). Norms and construct validity of the Rosenberg Self-Esteem Scale in Canadian high school populations: Implications for counselling. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy*, 31(1), 82-92.
- Batum, P. și Yagmurlu, B. (2007). What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotion and behavior regulation. *Current Psychology: Development, Learning, Personality, and Social*, 25, 272-294. <https://doi.org/10.1007/BF02915236>
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907. doi:10.2307/1126611
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75(1), 43-88.
- Baumrind, D. (1978). Parental disciplinary patterns and social competence in children. *Youth & Society*, 9, 239-276. <https://doi.org/10.1177/0044118X7800900302>
- Baumrind, D. (1991a). *Effective parenting during the early adolescent transition*. În P. A. Cowan și E. M. Hetherington (Eds.), *Advances in family research* (Vol. 2, pp. 115-120). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Baumrind, D. (1991b). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11, 56-95. <https://doi.org/10.1177/02724316911111004>

- Berent, T.S. (1997). *Child development* (2a. ed.). London: Brown and Benchmark.
- Best, D., Day, E., McCarthy, T., Darlington, I. și Pinchbeck, K. (2008). The hierarchy of needs and care planning in addiction services: What Maslow can tell us about addressing competing priorities? *Addiction Research and Theory*, 16(4), 305-307. doi:10.1080/16066350701875185
- Biserica Adventista de Ziua a Șaptea (2010). *Manualul Bisericii*, București: Viață și Sănătate.
- Buri, J. R. (1989). Self-esteem and appraisals of parental behavior. *Journal of Adolescent Research*, 4(1), 33-49. doi:10.1177/074355488941003
- Buri, J. R. (1991). Parental Authority Questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 57(1), 110-119. doi:10.1207/s15327752jpa5701_13
- Branden, N. (2011). *El poder de la autoestima*. Barcelona: Paidós.
- Capano, A. și Ubach, A. (2013). Estilos parentales: parentalidad positiva y formación de padres. *Ciencias Psicológicas*, 7(1), 83-95.
- Carlo, G., McGinley, M., Hayes, R., Batenhorst, C. și Wilkinson, J. (2007). Parenting styles or practices? Parenting, sympathy, and prosocial behaviors among adolescents. *Journal of Genetic Psychology*, 168(2), 147-176. doi:10.3200/GNTP.168.2.147-176
- Chen, Z. Y. și Kaplan, H. B. (2001). Intergenerational transmission of constructive parenting. *Journal of Marriage and Family*, 63, 17-31. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00017.x>
- Cheng, E. și Furnham, A. (2004). Perceived parental rearing style, self-esteem and self-criticism as predictors of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 5(1), 1-21. <https://doi.org/10.1023/B:JOHS.0000021704.35267.05>
- Chiew, L. Y. (2011). A study of relationship between parenting styles and self-esteem: Self-esteem's indicator-parenting styles (Proiect de cercetare de licență). Universiti Tunku Abdul Rahman, Malaysia.
- Coban, B., Karademir, T., Acak, M. și Devecioglu, S. (2010). Emotional intelligence of student who are sitting a special-ability examination. *Social Behavior and Personality*, 38(8), 1123-1134. doi:10.2224/sbp.2010.38.8.1123
- Darling, N. și Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>

- Davidov, M., Grusec, J. E. și Wolfe, J. L. (2012). Mothers' knowledge of their children's evaluations of discipline: The role of type of discipline and misdeed, and parenting practices. *Merrill-Palmer Quarterly*, 58(3), 314-340. doi:10.1353/mpq .2012.0018
- DeHart, T., Pelham, B. W. și Tennen, H. (2006). What lies beneath: Parenting style and implicit self-esteem. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42, 1-17. [http:// dx.doi.org/10.1016/j.jesp.2004.12.005](http://dx.doi.org/10.1016/j.jesp.2004.12.005)
- Duță, G. M. (2012). *Respectul de sine la preadolescenți și stilurile parentale percepute* (Teză de masterat). Universidad de Montemorelos, Montemorelos, México.
- Fujiwara, T., Kato, N. și Sanders, M. R. (2011). Effectiveness of group positive parenting program (Triple P) in changing child behavior, parenting style, and parental adjustment: An intervention study in Japan. *Journal of Child and Family Studies*, 20(6), 804-813. doi:10.1007/s10826-011-9448-1
- Furnham, A. și Cheng, H. (2000). Perceived parental behaviour, self-esteem and happiness. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 35(10), 463-470. doi:10.1007/s00127005026
- García, N., Cermeño, F. și Fernández, M.T. (1991). *La tutoría en las enseñanzas medias*. Madrid: Publicaciones ICCE.
- Gecas, V. și Schwalbe, M. L. (1986). Parental behavior and adolescent self-esteem. *Journal of Marriage and Family*, 48(1), 37-46. doi:10.2307/352226
- Ginsburg, G. și Bronstein, P. (1993). Family factors related to children's intrinsic/extrinsic motivational orientation and academic performance. *Child Development*, 64, 1461-1474. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1993.tb02964.x>
- Goldenberg, H. și Goldenberg, T. (2000). *Counseling today family* (3a. ed.). Pacific Grow, CA: Brooks/Cole.
- Gottlieb, G. (2003). *Probabilistic epigenesis of development*. În J. Valsiner și K. J. Connolly (Eds.), *Handbook of developmental psychopathology* (pp. 3-17). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Grigorenko, E. L. și Sternberg, R. L. (2000). Elucidating the etiology and nature of beliefs about parenting styles. *Developmental Science*, 3(1), 93-112. doi:10.1111/1467-7687.00103

- Hunter, T. (2006). *Hearing impairment*. Extras de la <http://www.kidshealth.org/kid/health/problems/slight/hearing-impairment.html>
- Heaven, P. și Newbury, K. (2004). Relationships between adolescent and parental characteristics and adolescents' attitudes to school and self-rated academic performance. *Australian Journal of Psychology*, 56(3), 173-180. doi:10.1080/00049530412331283327
- Iwaniec, D., Larkin, E. și McSherry, D. (2007). Emotionally harmful parenting. *Child Care in Practice*, 13, 203-220. doi:10.1080/13575270701353531
- Khan, A. A., Tufail, M. W. și Hasnain, I. (2014). A study on impact of parenting styles and self-esteem on academic achievement of postgraduate students. *The Sindh University Journal of Education*, 43, 96-112.
- Krumm, G., Vargas-Rubilar, J. și Gullón, S. (2013). Estilos parentales y creatividad en niños escolarizados. *Psicoperspectivas*, 12(1), 161-182. <http://dx.doi.org/10.5027/psicoperspectivas-Vol12-Issue1-fulltext-223>
- Liu, J. (2004). Childhood externalizing behavior: Theory and implications. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 17, 93103. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6171.2004.tb00003.x>
- Maccoby, E. și Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. În P. H. Mussen și E. M. Hetherington (Eds.), *Handbook of child psychology, Vol. 4: Socialization, personality, and social development* (pp. 1-101). New York, NY: Wiley.
- MacDonald, N. O., Steger, K. E., Adams, G. R. și Marshall, S. (2011). *Child-rearing behaviours and adolescent self-esteem: An examination of reciprocal effects* (Unpublished thesis). University of Guelph and University of British Columbia, Canada.
- Martinez, I. și Garcia, J. F. (2008). Internalization of values and self-esteem among Brazilian teenagers from authoritative, indulgent, authoritarian, and neglectful homes. *Adolescence*, 43(169), 14-29.
- Mason, C. A., Cauce, A. M., Gonzalez, N., Hiraga, Y. și Grove, K. (1994). An ecological model of externalizing behaviors in African-American adolescents: No family is an island. *Journal of Research on Adolescence*, 4, 639-655. http://dx.doi.org/10.1207/s15327795jra0404_12
- McArdle, S. (2009). Exploring the development of perfectionist cognitions and self beliefs. *Cognitive Therapy and Research*, 33(6), 597-614. <http://dx.doi.org/10.1007/s10608-008-9206-x>

- McClure, A. C., Tanski, S. E., Kingsbury, J., Gerrard, M. și Sargent, J. D. (2010). Characteristics associated with low self-esteem among US adolescents. *Academic Pediatrics, 10*(4), 238–244.e2. doi:10.1016/j.acap.2010.03.007
- Mehrabi, S. H. (2004). *Compare rates of mental disorders in adolescent girls due to child-rearing practices. Parents in Jiroft High School* (Teză de masterat). University Tabatabai, Teheran, Iran.
- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S. și Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of Child and Family Studies, 16*, 39-47. <http://dx.doi.org/10.1007/s10826-006-9066-5>
- Milevsky, A., Schlechter, M., Klem, L. și Kehl, R. (2008). Constellations of maternal and paternal parenting styles in adolescence: Congruity and well-being. *Marriage and Family Review, 34*(1), 81-98. <https://doi.org/10.1080/01494920802185447>
- Moghaddam, M. F., Validad, A., Rakhshani, T. și Assareh, M. (2017). Child self-esteem and different parenting styles of mothers: A cross-sectional study. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy, 1*, 37–42. doi:10.12740/APP/68160
- Mogonea, F. R. și Mogonea, F. (2014). The role of the family in building adolescents self-esteem. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 127*, 189-193. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.238>
- Mruk, C. J. (2006). *Self-esteem research, theory, and practice: Toward a positive psychology of self-esteem*. New York: Springer.
- Niaraki, F. R. și Rahimi, H. (2013). The impact of authoritative, permissive and authoritarian behavior of parents on self-concept, psychological health and life quality. *European Online Journal of Natural and Social Sciences, 2*(1), 78-85. Extras de la <http://european-science.com/eojnss/article/view/24/pdf>
- Oliva Delgado, A., Antolín Suárez, L., Pertegal Vega, M. A., Ríos Bermudez, M., Parra Jiménez, Á., Hernando Gómez, Á. și Reina Flores, M. C. (2011). *Instrumentos para la evaluación de la salud mental y el desarrollo positivo adolescente y los activos que lo promueven*. Sevilla: Junta de Andalucía. Consejería de Salud.
- Olowodunoye, S. A. și Titus, O. A. (2011). Parenting styles, gender, religiosity and examination malpractices. *Gender and Behaviour, 9*(2), 3941-3960. doi:10.4314/gab.v9i2.72168

- Pellerin, L. A. (2005). Applying Baumrind parenting typology to high schools: Toward a middle-range theory of authoritative socialization. *Social Science Research*, 34, 283-303. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2004.02.003>
- Phares, V. (2003). *Understanding abnormal child psychology*. Hoboken, NS: John Wiley și Sons.
- Porter, G. (2001). Workaholic tendencies and the high potencal for stress among co-workers. *International Journal of Stress Management*, 8(2), 147-164. doi:10.1023/A:1009581330960
- Raya Trenas, A. F. (2008). *Estudio sobre los estilos educativos parentales y su relación con los trastornos de conducta en la infancia* (Teza de doctorat). Universidad de Córdoba, Córdoba, España.
- Richaud, M. C., Mesurado, B. și Lemos, V. (2012). Links between perception of parental actions and prosocial behavior in early adolescence. *Journal of Child and Family Studies*, 22(5), 637–646. doi:10.1007/s10826-012-9617-x
- Richaud, M. C., Mesurado, B., Samper-García, P., Llorca, A., Lemos, V. și Tur, A. (2013). Estilos parentales, inestabilidad emocional y agresividad en niños de nivel socioeconómico bajo en Argentina y España. *Ansiedad y Estrés*, 19(1), 53–69.
- Roudinesco, E. (2006). *La familia en desorden*. Buenos Aires: El Salvador.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. New Jersey: Princeton University Press.
- Russell, S. T., Crockett, L.J. și Chao, R. K. (2010). Conclusions: The role of Asian America culture in parenting and parent-adolescent relationships. În S. T. Russell, L. J. Crockett și K. Chao (Eds.), *Advancing responsible adolescent development: Asian American parenting and parent-adolescent relationships* (pp. 117-128). New York: Springer. doi:10.1007/978-1-4419-5728- 3_1
- Sierra, A. V. și Pérez Vega, M. G. (2014). El papel de los esquemas cognitivos y estilos parentales en la relación entre prácticas de crianza y problemas de comportamiento infantil. *Avances en Psicología Latinoamericana*, 32(3), 389-402. doi:10.12804/apl32.03.2014.04
- Torío, S., Peña, J. V. și Rodríguez, M. C. (2008). Estilos educativos parentales: revisión bibliográfica y reformulación teórica. *Teoría de la Educación*, 20, 151-178.
- Warash, B. G. și Markstrom, C. A. (2001). Parental perceptions of parenting styles in relation to academic self-esteem of preschoolers. *Education*, 121(3), 485-493.

- Watson, P., O'Learly, B. și Weathington, B. (2008). Self-functioning and perceived parenting: Relation of parental empathy and love inconsistency with narcissism, depression, and self-esteem. *The Journal of Genetic Psychology*, 169, 51-57. doi:10.3200/GNTP.169.1.51-71
- Weiten, W., Lloyd, M. A., Dunn, D. S. și Hammer, E. Y. (2008). *Psychology applied to modern life: Adjustment in the 21st century* (9a. ed.). Florence, KY: Cengage Learning.
- White, E. G. (2013). *Minte, caracter, personalitate*, București: Viață și Sănătate.
- Yahav, R. (2006). The relationship between children' and adolescents' perception of parenting style and internal and external symptoms. *Child: Care, Health and Development*, 33(4), 460-471. doi:10.1111/j.1365-2214.2006.00708.x